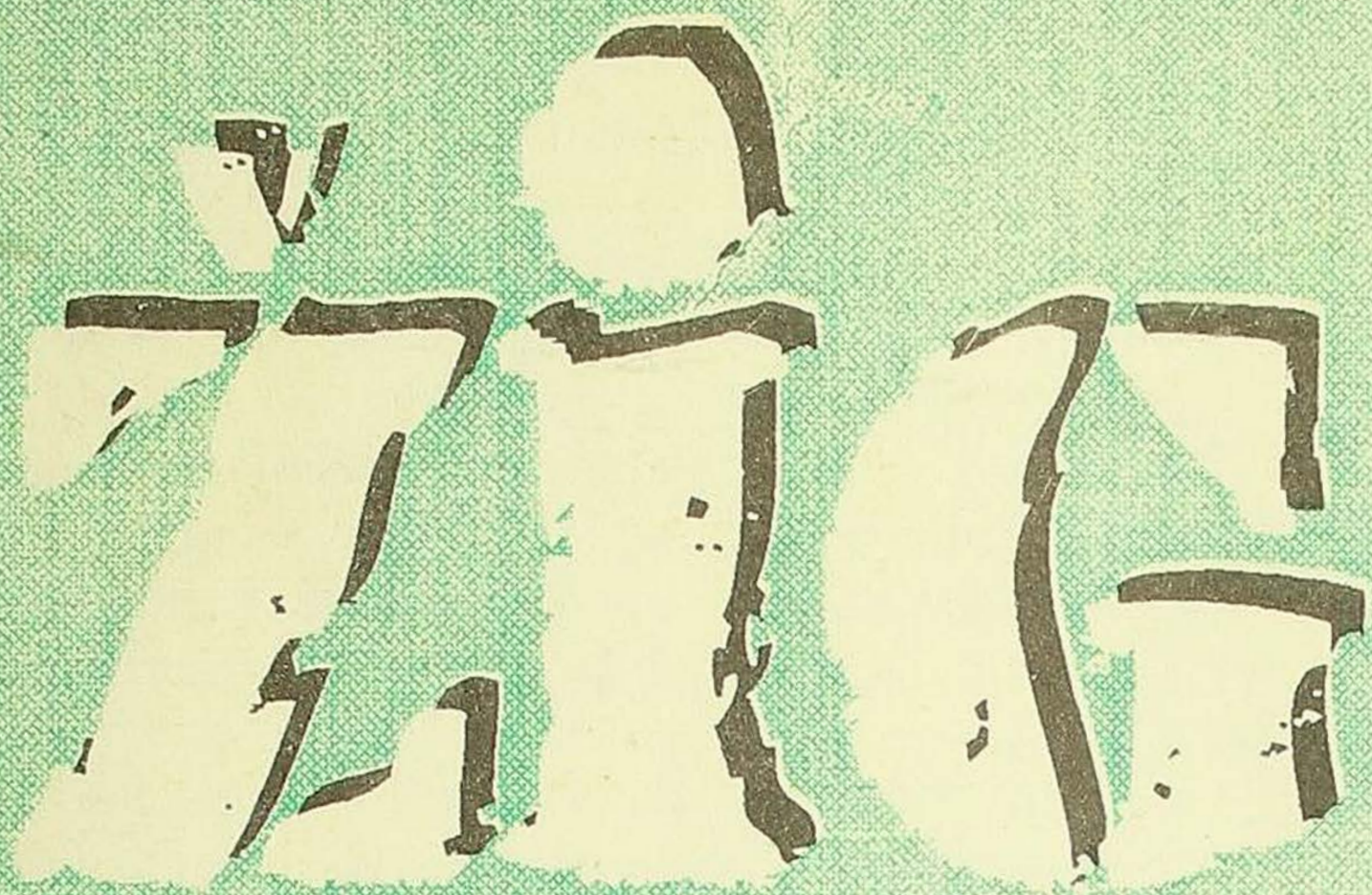

subotički dvotjednik

Godina V. ♦ Broj 94 ♦ 18. srpnja 1998. ♦ Cijena 2 dinara

DUŽIJANCE '98

Takmičenje risara u Starom Žedniku

Prvog lita se priredbe u okviru „Dužijance '98“ drže jedna za drugom. I kad je vrijeme risa, a današnji risari – kombajneri rade na sve strane. Ko je, al većina je ratara zadovoljna rodom. Još se ne zna ko će kako proći – o tom ćemo drugput.

Organizacioni odbor „Dužijance '98“ je uspišno pokazao najveću i najlošniju priredbu „Takmičenje risara“, koju su ove godine na se uzeli starožedničani – da je 11. srpnja pokažu na njivama Nikole Vukovića i Marinka Dulića. O tom se unaprid pripovijдалo, vidilo se kako je bilo, i za to poštalo, a ko uvijek neće se i po koje zanovetalo. Ova je priredba

zla u snop, a risari su i skupili i sadili u krstine. Posli je žito iz krstina svezano u kamaru, a mašina: traktor HSCS iz 1935. i kasla (vršalica) iz 1932. su ga ovrli.

Na kraju su proglašeni najbolji: ove godine prvo mjesto je osvojio risarski par: Ivan Gedović i Rozalija Bajić iz Tavankuta, nagrađeni su s po 1.000 dinara, drugi su Stipan i Klara Kujundžić iz Male Bosne, s nagradom od po 500 dinara, a treći su Josip Zubelić i Emerka Poljaković iz Tavankuta, nagrađeni s po 300 dinara. Med mladim risarima prvi su Miroslav Orčić i Suzana Baraković, drugi Darko Skenderović i

Tatjana Fačol, svi iz Đurdina, a treći Marinko i Ljiljana Kujundžić iz Male Bosne. Svi su risari dobili još i druge prigodne nagrade i spomen medalje za sudjelovanje u ovoj priredbi. Sudije su obaško nagradile Józsefa i Etelku Gulyás iz Mužlje s po 1.000 dinara, za najboljšu urađen ris – na kojem se ništa nije moglo zabavit.

Na ovoj priredbi je bio i g. Aleksandar Skenderović, zvanični izaslanik Veleposlanstva Republike Hrvatske u Beogradu.

Organizatori zafaljuju novinarima radio stanica, subotičke televizije i više novina koji su pratili ovu priredbu. Već po „tradiciji“ nije izašao novinar „Glasa

ravnice“, sigurno potaknut „tradicionalnim“ izostankom s priredbi „Dužijance“ zvaničnika DSHV-a. Eto, i to je naša (žalosna) stvarnost.

Tako je bilo ove godine u Starom Žedniku. Ovom priredbom se diče Subatčani, jel su do sad samo oni kadri odjedared i na jednom mjestu pokazat kako se razvio ris. Ovim se diče i Starožedničani jel su sudjelovanjem „takmičenje risara“ uzdigli na zavidnu razinu.

Alojzije Stantić

za pokazivanje, jel je jednog dana na njivi zrilo žito – „ništa“ se ne dešava. Drugog dana na njoj rade risari i mašine pokazuju ris, dešava se „štogod“. Istog dana posli podne na njivi ostanu čista strnjika, sve je spremjeno – „ništa“ se ne dešava. Od „ništa“ sa „štogod“ do „ništa“ je riči, al tušta uloženo znanja i rada.

Ovo je napravio Organizacioni odbor kome su uveliko pomogli starožedničani, od dječih vodonoša do oni najstariji ljudi, nji oko 160 duša: sakli su kruva u parasičkoj peći, nakiselili kiseline, doneli slaninu i to spremili u pladnjove da prvo narane risare i njeve goste – oko 300 ljudi. Svako je dobio zadaću kako da bude od pomoći risarima da pokažu i se kadgod radio ris i njegov razvoj: od ručnog košenja do pojave kombajna.

Po adetu sudionici priredbe su se skupili prid seoskim domom i odati izašli na njivu. Tu je domaćin (grada) gradonačelnik József Gulyás, u pratnji čelnika lokalne samouprave, pozdravio risare: 12 pari mladi su se nadmećali ko će najbolje uraditi ris, 8 pari mladi su pokazali da su vladali kako raditi ris i da priređivači ove priredbe ne tribaju brinut ko će u buduću pokazivat, a 6 pari stariji risara su pokazali da još nisu toliko nemogućali da se ne mogu uvatit u koštac s mladima. Na dati znak gradonačelnika risari su zamenili kosom u prvom otkosu svoje pripelice. I pošlo je počelo.

Dok su vrednovanje učinka risara sudije bodovale po pravilniku, gledano je pokazano kojim je mašinama unaprijeđen ris. Prva je u tom nizu bila pokazana vučna zaprežna kosačica – odlagačica, odminila je u najtežem poslu, žito je pokosila i odložila, a risari su ga svezli u snopove i sadili u krstine. Ovake mašine su počele raditi u našem ataru početkom druge polovice XIX. veka, a odati je radila američka „IHC“ s početka XIX. veka. Iza nje je pokazana vučna zaprežna samovezačica, odati je „Knotek“ napravljena oko početka XX. veka. Žito je pokosila i sve-

kut

Četiri godine „Žiga“

Na jučerašnji dan, 16. srpnja, prije četiri godine pojavio se prvi broj našeg lista. Izrastao je u želji da se odgovorno, zrelo i kritički progovori o onome što se u društvu i sredini u kojoj živimo događa. Naravno, zacrtani je sinjer ljutio mnoge. I „naše“ i „njihove“. Jer, u procesu uspostave demokracije, kada nedostaju oprīmijenjena demokratska načela u stvarnosti, strah od javno rečenog prisutan je kod svih „vladara“ iz razloga što su, zbog nemogućnosti kontrole vlasti, otkloni od društvenog Dobra velik.

Nećemo reći da smo uvijek bili u pravu. Ne daj Bože. No mislimo da se ni krivost ne može mjeriti pogrešnim mišljenjem. Istina, neki ljudi nisu više s nama. Teško je raditi bez napojnice za koricu kruha... No nagovještavamo da ćemo i dalje istrajavati u naumu – kritički govoriti, postavljati pitanja o stvarima koji prevazilaze osobno. Ili obiteljsko. Dakle, o onome što je od općeg interesa javno govoriti.

Tomislav Žigmanov

Množenje dijeljenjem poniženja

Sviklost na poniženost

Povijest je drastičnog urušavanja našeg društvenog sustava počela prije nešto više od deset godina. Dakako da ona ima i svoju, da tako kažemo, predpovijest, ali se obično uzima da je radikalitet procesu raspada bivše Jugoslavije podarila platforma koju su iznijeli akademici ovdašnje akademije znanosti. Politička je, pak, artikulacija toga projekta, tj. njezina provedba, uslijedila ubrzo nakon toga pod vodstvom političke nomenklature koja je odnijela pobjedu na čuvenoj VIII. sjednici CK Srbije.

Naravno, jedan takav isključivi nacionalni program nije mogao ostati usamljen. Drugim riječima, njega su počeli pratiti i nacionalni programi drugih naroda, koji su također isključivi za druge, tako da je sukob, kome se inače na početku naših krugova pakla nitko normalan nije nadao, dobio svoju inicijalnu kapislu, koju nitko nije mogao zaustaviti... Počelo se zabranom „uvoza“ slovenskih proizvoda, igranjem na kartu ugroženosti, „instaliranjem“ retrogradnih nacionalnih mitova, čiji su temelji ksenofobija i veličanje kulta rata.

Ostalo što je uslijedilo znademo. Preko 300.000 ubijenih. Preko 3.000.000 nasilno raseljenih. Dakle, skoro blizu 10 milijuna ima osjećaj neposrednog gubitka nečega, bližnjega, materijalna dobra, zavičaja. Na žalost, ove se tragične činjenice znaju iz različitih oblika iskustava. Od neposrednog podržavanja i sudjelovanja, preko pasivnog odobravanja, do pokušaja racionalnog

suprotstavljanja. Pri tomu su se ovi posljednji pokazali kao najmanje moćni.

Međutim, cijeli je tijek, ovoga tragično tek samo naznačena, društvena procesa bio praćen stalnim povećavanjem stupnja poniženosti, kojemu je građanin ovdašnji bio izložen od strane vladara. I dok je netko na poniženje svjesno pristajao poradi „viših“ ciljeva kolektiva, drugi toga nisu izravno ni bili svjesni, da bi danas taj čudni proces privikavanja na poniženost bio zaokružen do te točke da se u tolikoj mjeri sagnulo da se gotovo nikakav korak ne može činiti. Može se samo tugaljivo micati u sferi privatnoga. Jer, paralična apatičnost kod građana poprimila je nevjerojatne srazmjere. Umrtnjeni i pasivni, svikavalo se na nudeno, za koje se ne može reći da je bilo uljudno, dok se na koncu nije sviklo na apsolutnu poniženost.

Projekt je dakle rješenja nacionalnog pitanja na izdisaju, a jedan od glavnih rezultata – poniženi puk – vidimo na svakome koraku. I pitanje nad pitanjima jest – što činiti kako bi se poniženje prevladalo? Kako sviklost ili naviknutost na poniženje prevazići. Drugim riječima, pitamo se o načinu prevladavanja pristajanja na poniženje, da se tome jednom stane na kraj, jer se na tome planu ne čini ništa. Ili malo toga. Čak su i jugoslavenski nogometaši rano došli kući. A da nisu došli, simbolička ravan poniženja bila bi izbrisana impulsom nacionalnog ponosa. S košarkašima će, izgleda, biti ista priča...

Očito, raznoliki nanosi bijede su svladali životnost u narodu. Skroz svikli na poniženost, obamrla je u nama spremnost na različite oblike za socijalnom akcijom!

Tomislav Žigmanov

K i o r i z m i

- I brak je škola. Samo s mnogo više ponavljača.
- Izbjegavam nesreću. To je moja sreća.
- Kada nemam što misliti, zamislim se.
- Istina prije svega. To mu dođe kao aperitiv.
- Naš krajnji cilj jeste naš bližnji.
- Kada vidim kamo me vode, dođe mi da stanem.
- Čovjek koji ne vjeruje u sebe vjeruje drugima.
- Svijet ranije nije postavljao pitanje Kosova. SAD ga postavlja.
- Svijet nam je okrenuo leđa. Nismo mi nastran narod.
- Na mitinzima se najbolje vide noseće snage države. One nose slike političara.
- Čim državnici dolaze u posjet tvornicama, one odmah staju na noge. Navikle su da ih dočekuju u stavu mirno.
- U većini naših tvornica nema više neradnika, ali ni radnika.
- Kad se kod nas stranci počinju miješati, već davno nam je zagorilo.
- Dok smo tražili nemoguće, izgubili smo sve moguće.
- I red je da više nismo u redu.
- U ratu su se lakše snalazili oni koji su za vrijeme školovanja koristili puškice.
- U pogrešno vrijeme živim. Valjda ću u pravo umrijeti.
- Za razliku od života, na smrt se nitko ne žali.
- Mene je ova vlast posebno počastvovala. Nije me odlikovala.

Dajo Ranje

„Žigov“ NASLOV IZMEĐU DVA TJEDNA

истраживање

Популарносћ пољитичара агенције „Марк њлан“

Половина Југословена не верује политичарима

GLAS JAVNOSTI, 14. JUL 1998.

Ovaj broj „Žiga“ izašao je uz potporu Fonda za otvoreno društvo

Čitajte
nas i na
Internetu:

www.tippnet.co.yu/zig/

Žiga

18. srpnja 1998.
broj 94

Izdavač: HKC „Bunjevačko kolo“

Adresa: Trg cara Jovana Nenada 15, 24000 Subotica

E-mail: zig@tippnet.co.yu

Tel: ++381 24 28 334

Telefax: ++381 24 28 334

Žiro račun: 46600-678-7-3551

Osnivač:

Vojislav Sekelj

Glavni i odgovorni urednik

Tomislav Žigmanov

Uredništvo:

Jasmina Bačić, Mirko Kopunović, Vojislav Sekelj

Tehnička urednica:

Jasmina Bačić

Tisak: „Globus“, Subotica

List je registriran kod Ministarstva za informiranje Republike Srbije pod brojem 1620 od 25. travnja 1994. godine.

Žiga

izlazi svake druge subote

POGLED IZ NOVOG SADA

Komesari na učilištima

Postoje okolnosti u kojima i najveći optimisti imaju pravo, bar privremeno, da zaborave svaku nadu. Čemu se, recimo, nadati u situaciji kad načelnik okruga bude postavljen na čelni položaj jedne visokoškolske ustanove?

Na brzinu donet srbijanski Zakon o univerzitetu preko noći postavljajući naglavačke sve ono što je do sada kako-tako funkcionisalo u visokom obrazovanju. Imenovanjem rektora, dekana i članova upravnih odbora univerziteta, odnosno pojedinih fakulteta, republička je Vlada pokazala da samo da ne pristaje ni na „a“ od autonomije univerziteta, već da je naučila da obrazovanje u potpunosti podredi socijalističko-julovskodiktalskim željama i potrebama. Njihove želje su skromne, jer se svode na jednu jedinu: da u svakom trenutku dana i noći svih 365 dana u godini kontrolišu svakog profesora i svakog studenta. Potrebe su im još skromnije: dodeliti svake godine određeni broj diploma licima koja poseduju elementarna znanja iz određenih struka i odriču se namere da to znanje prošire i prodube.

Nakon najnovijih imenovanja, kojima su Radoman Božović, Maja Joković ili Elvira Fekete dobili pravo da raspolažu sudbinom vojvođanskih akademika i naučnika svetskog glasa, može se pretpostaviti da će sledeći korak biti obavezni upis studenata u jednu od pomenute tri ranke, ili ovlašćivanje portira i čistačica da odlučuje o tome ko i kada može da izađe na neki ispit. Ma šta mislili o samoupravljanju, ono je bilo u svojoj suštini zlatno u odnosu sa današnjim sprovođenjem tzv. društvene kontrole nad najvišim obrazovnim i naučnim institucijama.

Objašnjenje da država ima pravo da kontroliše kako se troše novci koje ona izdvaja za dotične namene ne drži vodu, jer ona za visoko obrazovanje i nauku izdvaja sramno malo. Pored toga, i države koje za visoko školstvo daju mnogo više para ne nameću univerzitetima partijske komešure, već veruju na reč ljudima koji univerzitete čine institucijama.

Ako zaista slomi univerzitet, što će se videti tek u oktobru, kada se kupe profesori i studenti, ova vlast duže vreme neće imati većih briga. Ova zemlja – nikakve nade.

Mihal Ramač

Drugi pišu

Jul u julu u Subotici

Kupili su sve, bez stida

Opštinski odbor JUL u Subotici je odlučio da uspostavi trajnu saradnju sa opštinskim odborom JUL Savski venac i tim povodom 4. jula Subotičani su ugostili Beograđane. Da bi javnost bila o svemu blagovremeno i tačno informisana, izdali su i saopštenje, prožeto rečima pohvale i zadovoljstva. Za one, koji se o aktivnostima ove organizacije informišu putem javnih glasila, stvorena je idilična slika, koja odiše lepršavošću, harmonijom i neviđenom lepotom.

Prava slika je na žalost mnogo, mnogo ružnija. Mali je broj onih, koji su mogli da vide izbezumljena lica osoblja jednog ugostiteljskog objekta nadomak Subotice, koji su glavom bez obzira jurili autobuse koji su prevozili goste iz Beograda (oko 500 ljudi), a sve u cilju spasavanja većeg dela inventara, koji su dotični poneli sa sobom, ne mareći za vrednost servisa izrađenih u Majoliki – Kanjiža, do krigli, tacni i šoljica za kafu. Nosili su sve, bez iole stida. Kada je nekolicina konobara uspela da zaustavi manji broj autobusa (od prispelih 13 luksuznih, kakve GSB neće videti ni kroz 20 godina), pokradene stvari su bacali kroz prozore.

Vrsta reči kojom bi se moglo opisati ovakvo ponašanje u gramatici srpskog jezika ne postoji. Kamo sreće da je P. Luković to mogao da vidi.

Nadam se da su gospoda M. Jerinkić i E. Malešević, našli za shodno da se barem izvine vlasniku objekta u ime svojih gostiju, kad već nisu dopunili saopštenje za javnost ovim nebitnim detaljem.

Izvinjavam se svima, koji nisu bili pretplaćeni na ovaj julski izlet.

Biserka K., Subotica

„Naša borba“ – ponedeljak – 13. 7. 1998.

LAPSUS MEMORIAE

Hrabrost u gaćama

Očekivale su neke naše devizne štediške, članice čuvene imperije mama-Define, da će se doći bar delića duga pri prodaji grada „Dafine“, na uglu ulica Đ. Jakovića i VIII vojvođanske brigade. To im je bila jedina nada, jer nikada i nisu polagali nadu da će država dami koja se grčila sa izveznim premijerom konfiskovati svu imovinu i obešteti ti živčine.

Ali, dogodilo se da je naša, subotička „Dafina“, pripala drugome. Stediši, takode, ali ne onome koji je nosio po stotinak maraka, drhteći da li će ih udvostručiti već čoveku koji je povećao težanj „kajzera“ uložio u bivšu piramidnu, prevarantsku i šahaplersku imperiju. Jedan beogradski sud doneo je pre tri meseca presudu po kojoj stanovi i poslovni prostori u subotičkoj „Dafini“ pripadaju osobi „A“, a ne svim onima koji su iz Subotice dali svoj deo novca, niti pak ljudima koji su tužbama zahtevali da im pripadne deo poslovnog objekta. Presuda je uredno isknuta na zgradu da bi građani videli kome naša „Dafina“ pripada, a u izreci sudske odluke stoji da je „presuda doneta zbog ostanka“. To praktično znači da je tužena Dafina Milanović dobila poziv na ročište i nije se na njega odazvala, a izostanak nije opravdala. Sud je brže-bolje doneo presudu dok se Vlasi ne osete, tužena se nije žalila pa je ovaj akt postao skoro preko noći pravosnažan.

Neki pravnici komentarišu da je trebalo imati hrabrosti pa se ovo uraditi, ali ja mislim da nisu u pravu. Ko to danas u ovoj zemlji nema hrabrosti i zašto bi sud bio izuzet iz ovog stanja. Kako su štediške imale hrabrosti da ulažu novac u privatnu banku, tužbenice komercijale i kada su hrabro verovalе izveštajima dotične televizije, neka hrabro progutaju i odluku beogradskog suda da im od Dafinine imovine u Subotici neće pripasti ama baš ništa.

Kada smo kod hrabrosti, spomenimo još jedan slučaj koji uverljivo govori šta se kome nalazi u gaćama. U „Našoj borbi“ objavljen je prošle nedelje, u rubrici „Pisma čitalaca“, događaj koji se zblio (ako se zblio) u jednoj prigradskoj kafani prilikom susreta dve delegacije JUL-a: subotičke i beogradske opštine Vračar. Elem, u tom tekstu stoji kako su slavljenici na odlasku iz kafane uzimali keramičke tanjire, pepeljare i krigle, onako, za uspomenu. Kako je slavljenika bilo dosta, vlasnik kafane je maltene ostao bez mogućnosti da služi druge goste.

Da li se događaj zblio u jednoj čardi na izlazu iz Subotice i da li je zvana milicija da interveniše, sada je manje bitno. Bitno je da se autor pisma potpisao kao „Biserka K. Subotica“ što je, kada su u pitanju kriminalne radnje, asocijacija na Okružnog javnog tužioca čije se ime i prezime poklapa sa potpisanim. Autor je, dakle, jasno hteo da skrene pažnju na konkretan događaj i da ga adresuje na osobu koja se bavi sasvim drugim poslom, a ponajmanje pisanjem pisama redakcijama. Događaj je tim interesantniji, jer spada u milje političkog življenja u koji, kobožagi, osoba potpisana ispod teksta, sa jasnom asocijacijom, ne sme da takne u učesnike što je, apsolutno netačno. Zna se, naime, da su mnogi pripadnici vladajuće partije i koalicija kojima kriminal nije bio stran osetili posledice Zakona, pa i (ako je baš ona u pitanju) hrabrosti „Biserke K.“, koja slučajeve poput „krađe tanjira“ ne mora objavljivati u novinama.

U lapsus memoriae, svakako, spada i navodna odluka vlasnika diskoteka da neće poštovati opštinsku odluku o radnom vremenu. Kažu da je to štetno i za njih i, zamislite, za našu decu. Deca će biti, vele oni, prepuštena ulici, a oni bi se o njima brinuli kao pedagozi ili roditelji.

Baš hrabro. Očekujem da im hrabrost ne ostane u gaćama.

Milenko Popadić

SVJET/ONAZOR

Z Predsjednik Rusije Jeljcin uspješno sprovodi videnu taktiku prema Zapadu, ako mi ne date novce (tričavih 15 milijardi ili bilijuna dolara) odmah, može umjesto mene doći neki ludak na vlast, Žirinovski ili ne daj Bože opet komunisti, a znate da još uvijek imamo rakete s atomskim glavama, a i nismo mi krivi što je pala cijena nafte već vi, pa platite itd. Čovjek naučio od mladih da se apsolutno sa svačime na svijetu baš može trgovati, a samo da bi se održala osobna vlast! Tu MMF neće moći praviti se lud, kao s nama, već će lijepo platiti i još moliti Boga za dobro zdravlje cara Borisa, jer taj bi mogao odmah otvoriti sto etničkih frontova prema kojima je Kosovo dječja igračka. Velikog medvjeda nije dobro dirati ni kada spava, a za nas važi prije ona narodna: Ne plaši se mečka rešetom... jest da je makedonska, al šta fali i oni su BJR, baš lijepa kraćenica!

Z Neki su rekli da Subotica propada zbog rdave lokalne vlasti, a neki pak da propada zbog loših namjera centralne vlasti. Ako ćemo prav za prav, lokalna uprava ne može biti kriva za propast velikog gospodarstva koju ovdje, da li u propast, vode kadrovi vladajućih republičkih stranaka, kao i sve državne organe i ustanove, dok ti isti organi nisu krivi, dakako, što je Radijalac-Sugárút razrovan ko njiva u Mergešu s proljećima nakon tanjiranja, što okolica jedine gradske prave pijace vonja po fekalijama jer nema javnih nužnika u dovoljnom broju, što usred grada postoje „udarne“ rupe na kolovozu, što središnji gradski trg liči na „Vašar u Panogradu“ iz priče Petka Vojnića Purčara, a naš prelijepi Korzo što je u dvije trećine prostora zauzet okupacijskim trupama kafića, sladoledara, pizamena, koji su se ukopali u svoje rovove baš sredinom šetališta gdje su nekad isključivo šetale najljepše subotičke cure. Dotični „okupatori“ imaju logističku podršku u

turbo-folk glazbi, gdje pjevačice urlaju kao da ih Turci nabijaju na kolac, dok je pak u rano proljeće Mali Korzo bio zuzet trupama kioskaša lake kategorije pa je središte Subotice sličilo na proštenište u najudaljenijem prigradskom naselju što ipak tamo traje samo jedan dan, a ovdje se zadržalo mjesecima. Sve ovo trpe mirni građani Subotice, s vojvodanskom izrekom trpen-spasen iz romana Jaše Ignjatovića. A nad njima vladaju stranke velikih posjednika i stranke malih posjednika, moguće nekad i u koaliciji. Zalud mudrolije nevladinih organizacija i sva pravna filozofija o odnosu lokalne i centralne vlasti po skandinavskom receptu. Novi Pazar nam je sve bliži a Mittel-Evropa sve dalja...

Z Pravi pobjednik svjetskog prvenstva u nogometu je mala zemlja po broju stanovnika, Hrvatska, iako je treća na kraju. A pravi gubitnici su 12.000 i više Japanaca, osupnutih i prevarenih koji su ostali pred stadionima diljem Francuske, budući nisu dobili od svojeg tour-operatora karte koje su platili s aranžmanom 5.000 USA dolara dok je dotični turistički djelatnik nestao sa 60 milijuna „zelembača“ u džepu. Poneki gradonačelnik se sažalio pa im dao fiskulturne dvorane s televizorom velikog formata i ležajeve fraj, dok oni koji su u Parizu borame moraju na Pigalleu platiti dobro za ležaj. Ti jadnici što su ostali bez karte pred igralištima, podsitili su me na stari derbi Bačka – Sand iz tridesetih godina ovog stoljeća kad je stari bogati g. Kajgana, veliki „bačkišta“, zakupio sve fijakere u Subotici za to nediljno posli podne, pa su još bogatiji Židovi s velikim trbuvima morali ić pišće od Somborske kapije do centra varoši. Matori Kajgana nije pobi-go iz Subotice, smijo se s tamburašima u „Biloj ladi“, a da su Japanci onda došli na Bačku mogli bi i bez karte gledat fudbol, kroz brojne rupe od čvorova na daščanoj ogradi, ko i sav siroma svit. I to redovan fudbol! A Sandovi navijači su imali dvostruki peh: em su izgubili meč, em su morali proći pišće kroz Gat!

Milivoj Prčić **Z**

MARGINALIAE ZABATKIENSES

Second Hand State

Kakve osobine opisuje reč *nezgrapno* poznato je većini iole obrazovanijih ljudi, pa verujem da je ne treba objašnjavati ni čitaocima ovog lista. A, kako glasi reč koja najjasnije opisuje suprotne osobine? Zgrapno, naravno.

Pisma u bocama, bačena u zabavi ili od strane očajnih brodolomnika, odavno plutaju morima. Nedavno sam čitao o varijanti koja je ovu vrstu korespondencije, u sretnom spoju sentimenta, avanture i preduzetničkog duha, tržišno valorizovala, kako bi se to danas reklo. Turisti sa brodova koji prolaze kroz Mesinski tesnac masovno šalju pisma u bocama, ne zaboravljajući da u flaše, pre ubacivanja u morsko sanduče, stave i izvesnu svotu novca. Ribari sa okolnih obala skupljaju boce, pisma predaju redovnoj poštanskoj službi, a pare koje preostanu kada plate marke zadrže kao nagradu.

Lično mi nije poznat ni jedan primer pisma ili razglednice koja je ovim kanalom stigla do odredišta, što nikako ne mora da znači da je priča – puka legenda. Ne znam da li su nam se u glavama vrzmala pisma u bocama, ili flaširana pića, kada smo na terasi objekta koji upućeni smatraju predvorjem ovdašnje redakcije nedavno skovali sintagmu – bocirana sudbina. Jednoglasno smo međutim zaključili da ona izvanredno opisuje sve ono što nam se događa, a na šta u zemlji pretvorenoj u privatnu prćiju bahatog seoskog kavgađžije niko od nas nema ama baš nikakvog uticaja. Kao što ni pismo u boci, prepušteno milosti bogova mora i vetrova nikada ne zna gde će stići. Ako uopšte negde stigne.

Što se nas tiče, pitanje je uopšte u čijim je rukama naša sudbina. Izgleda da o njoj sve manje odlučuju oni kojima je to u opisu poslova, pa nam se može dogoditi da za ono što nas čeka bude

presudnije mišljenje kolumniste nekog svetskog lista, od onoga što se u cirkusu kome tepamo parlament kaže.

Uostalom, poslednjih dana ne mogu pobeći od utiska da su prilike u ovim krajevima najbolje opisane u epizodama engleske serije „Crna Guja“. Zmijski otrovan humor kojim Englezi ismevaju svoje poštovane institucije iz ovdašnjeg ugla deluje kao precizna dijagnoza stanja na lokalnim dvorovima. Sve je tu: bezočni vladar kome je stalo jedino do trona i zabave, što košta, pa stalno smišlja načine da uzme pare od svojih podanika; komornici, guvernante i ostale dvorske lude kojima je glava stalno u torbi, ali su zarad svog položaja spremni na sve; budalasta svetina koja služi samo zato da se muze i otalja poslove kojima gospoda neće da prljaju ruke...

„Ko je rekao plop“? – pita u nazoboravnom stripu poglavica koga iz mamurluka bude otvaranjem flaše viskija. Odgovor nije važan, glavno da je „vatrena voda“ tu... Nije važno ni ko je kod nas galamio kako se stranci neće pačati u poslove našeg domaćinstva, samo dok je vlast tamo gde je i bila.

A vlast zna šta radi. Pa je tako savezna vlada prošle nedelje zabranila uvoz polovne odeće: neće ga majci sinovi i kćeri ove ponosne zemlje oblačiti iznošene krpice nekih mrskih stranaca. Makar bile bolje i jevtinije od domaćih originala. Potez dostojan izjave jedne Marie Antoinette, koja je gladnom narodu preporučila da jede – kolače. Dakle, ko do sada nije imao ni za „Jumko“ majice, neka od sada nosi „Versace“ odela.

Polovna odeća je, izgleda, ugrožavala zdravlje naše privrede, pa joj je zato zabranjen pristup. Nema više second hand odeće, a u međuvremenu smo postali Second Hand State, država iz druge ruke: najvažnije probleme ove države rešavaju stranci, ili se od njih (javno ili ne) očekuju rešenja (ili pare, u najmanju ruku), a čak smo i način ponašanja državne vlasti pozajmili iz popularne engleske serije...

Zgrapno, zar ne?

Dorde Dragojlović **Z**

Fenomenologija bijede

Grč

Da, to je prava riječ za život kakav većina (normalnih) ljudi u Dovojoj zemlji živi od početka ratnih zbivanja na tlu bivše nam države (može se reći i prije toga, zapravo od uzleta agresivnog nacionalizma tadanjih beogradskih komunista). Ta medicinska i psihološka riječ u našem društvenom životu ima različite pojavne oblike: od trenutačne egzistencijalne bijede, preko svakojake nesigurnosti, pa sve do opće besperspektivnosti. Živi se od danas do sutra, bez izvjesnosti planiranog, strahujući od svega i svačega... I doista, ovdje su ljudi zaboravili kako su nekada živjeli, a mladi jednostavno nisu to ni spoznali.

Prije svega, nekadašnji je život bio znatno materijalno (da uporabimo tu marksističku frazu) sigurniji: po dobivanju plaće većina je puka mogla običi prodavaone i kupovati razne stvari, potrebne i nepotrebne, za šta je samo trebalo dočekati plaću ili mirovinu. A danas... plaća je nedovoljna da bi se zakrpio hladnjak i napunili želuci. Ili dopusti. Većina je ljudi išla na ljetovanja i(li) zimovanja u zemlju ili inozemstvo. Danas je to privilegij odabranih, a za ostale jedino uz izvanredno stezanje kaiša u svakome pogledu. Ili što reći na ulično prodavanje u svrhu preživljavanja umjesto rada na radnom mjestu. Trampa potiskuje novac. Previše je primjera...

Materijalnu bijedu neminovno slijedi i „duhovna“ bijeda. Erozijske temeljne moralne vrijednosti je evidentna na svakome koraku: mafijaši kao idoli, licemjerje kao opći simbol politike, korumpiranost na svim razinama, prezreni rad i istrajnost, ksenofobija, orwelloska država... Opet previše primjera.

Strah za nasilnim prekidom golog života u velikoj mjeri tišti i Subotičane, premda oružanih sukoba tu nije bilo (barem za sada). Mobilizacije, bježanja, skrivanja... Rat u Sloveniji, rat u Hrvatskoj, rat u Bosni, rat na Kosovu, nemiri u Crnoj Gori, tenkovske cijevi u Sandžaku, etničko čišćenje, zvjerstva... Jednostavno, ljudi su na to oguglali i ponašaju se kao da se sve to događa na Mjesecu, a ne u subotičkom susjedstvu. A dva su izbora ponašanja u takvim uvjetima: praviti se kao da se ništa ne događa i na taj način ignorirati stvarnost (rukovodeći se pri tome pričom o onome Nijemcu koje nije obraćao pozornost kada su nacisti odvodili njegove komšije, dok njemu nije zakucano na vrata) ili se na različite civilizacijske načine tomu opirati (jedan od skromnijih je svakako i pisanje u ovim novinama). A kosovski rat je već počeo odnositi živote Subotičana, koji tamo nisu bili svojevrijem.

Međutim, u svemu je tome od svega najstrašnije beznađe i besperspektivnost. Nema nade da će se život vratiti u normalne tokove u iole bliskoj budućnosti (što potvrđuju i brojna istraživanja), a ljudi su se pomirili s pukim preživljavanjem. Poput životinja. Izgleda da se naša djeca nemaju čemu nadati.

Erich Fromm, koji je u djelu „Zdravo društvo“ šezdesetih godina uspoređivao život u kapitalističkom i socijalističkom društvu, vjerojatno bi ovdje dobio nove motive za jedno poglavlje koje nosi naslov „Bolesno društvo“!

Bela

Nuzpojave

Sitnica koja to nije

Svibanj je mjesec cvijeća i ljepote. Tada se balkoni i terase kuća posebno ukrašavaju. Sve se pokazuje i prikazuje u posebnom svjetlu. Vrtovi svu svoju raskoš... Parkovi i perivoji postaju mjesta koja su omiljena. Život se budi u svemu. To je mjesec ljubavi i mladosti. Polet i zanos se posvuda primjećuje. Na poseban način ukrašeni su izlozi centra svakoga grada. Umjesto sivila koje traje preko zime, na udarna mjesta dolaze tablone srednjoškolaca. Oni su nam najvrijednije i najljepše. Od njih ovisi naša perspektiva. Samo jednom se maturira, a vječno se prepričava...

Svi prolaznici rado gledaju one koje poznaju i one koje manje znaju. Svatko zastajkuje i prepoznae svoje najmilije, rođake, poznanike i prijatelje. Roditeljima su pune oči suza radosnica. S gordošću pričaju gdje se nalaze tablone njihove djece. Maturanti kao da dobivaju verifikaciju diplome i na najsvetčaniji način ulaze u svijet odraslih. Punoljetstvo je tu već i na papiru...

Profesori i daci su angažirani oko tablonu. Natječu se tko će ga bolje napraviti. Konkurencija je velika – od izbora mjesta izloga, designa tablonu i fotografija. U tu se utrku angažiraju i roditelji. Lijepo je čuti i vidjeti kako drugi pričaju o našoj djeci. Tada se bar za trenutak zaboravljaju sve muke i problemi tijekom školovanja. Mladost se nalazi u prvom planu. Tako i treba. Trebalo je dosta znoja i vremena i doći do toga. Ti dani se ne zaboravljaju. Maturantima to godi.

I svi odrasli rado se sjećaju svojih tablonu, slika, kako su izgledali, gdje su bili „izloženi“. Direktori škola i profesori se rado slikaju s maturantima. I za njih je to poseban doživljaj koji se dugo pamti. To je ujedno i rastanak s jednom generacijom, koja je provela više godina zajedno, s kojom su dijelili dobro i zlo. Dobro se pamti, a loše zaboravlja. To je nešto što se podrazumijeva.

Pa ipak, u našem gradu dogodilo se da jedan razred ne bude na tablonu. Ima li itko pravo da to zadovoljstvo uskrati? Zar je moguće da se to može dogoditi? Više od 30 maturanata neće moći reći gdje je njihov tablon. Mnogi će građani biti uskraćeni za jedan „buket“ mladosti i ljepote. Njihovi će roditelji biti opravdano tužni. Kako objasniti da se njihov maturant ne nalazi na tablonu? Teško je sve ovo pripisati višoj sili. Mnoge probleme bilo je moguće riješiti, a ne ovaj sasvim tehničke naravi. Neshvatljivo je i nerazumljivo da se pored svih organa škole, maturanata i roditelja ovo može odigrati. Ne ulazeći u genezu ovog slučaja, smatram da bi bilo oportuno i sada staviti tablon, toliko očekivan i priželjkivan i tako bar donekle ublažiti grešku. Daj Bože da se o ovom i sličnom slučaju ne bude pisalo nikada više. To maturanti nisu zaslužili. To nije zaslužila ni Medicinska škola u Subotici.

ITI.98

Posjet „Žigu“ predstavnika veleposlanstva Njemačke

Interes za lokalne medije

Predstavnici Njemačkog veleposlanstva iz Beograda, dr. Holgar Kollay, ataše za tisak i kulturu, te savjetnik Živojin Tucić, posjetili su u srijedu, 8. srpnja, nekoliko subotičkih medija. Namjera im je bila upoznati se s medijskom „slikom“ u Subotici, te su stoga posjetili redakcije „Subotičkih novina“, Radio i TV Suboticu i subotičkog dvotjednika „Žig“. Potom su održali radni sastanak s predstavnicima Njemačkog narodnog saveza.

U Uredništvu „Žiga“ gospoda Kollay i Tucić susreli su se s osnivačem Vojislavom Sekeljem, s glavnim i odgovornim urednikom Tomislavom Žigmanovim, kao i sa suradnicima Nelom Skenderović i Vesnom Weiss. Gosti su se tijekom jednosatnog boravka upoznali s uređivačkom koncepcijom „Žiga“, a razgovaralo se i o položaju građana hrvatske nacionalnosti u Vojvodini, kao i o drugim pitanjima vezanim za novinarstvo na hrvatskom jeziku u Vojvodini.

(v. w.)

Ratko Bubalo, predsjednik Upravnog odbora HCIT-a

Civilno društvo – perspektiva društvenog razvoja

Humanitarni centar za integraciju i toleranciju (HCIT) je nevladina organizacija (NVO) sa sjedištem u Novom Sadu, osnovana 1997. godine. U projektima HCIT-a aktivno sudjeluje 40-tak sveučilišnih profesora s područja Vojvodine, uglavnom iz Novog Sada. U njemu djeluju tri tima stručnjaka iz pravne, medicinske i poljoprivredne oblasti u različitim projektima. Svi projekti su integrativni, što znači da se odnose podjednako i na domaće i na izbjegličko stanovništvo, a tolerancija kao i sastavni dio samog naziva Centra, ključna je odrednica ove NVO koja suživot i toleranciju na ovim prostorima pretpostavlja i svojoj djelatnosti.

Ratko Bubalo, predsjednik Upravnog odbora HCIT-a u statusu izbjeglice došao je u Novi Sad iz Zagreba, gdje je radio u Saboru Republike Hrvatske kao tajnik Ustavne komisije Sabora. Stjecajem ratnih okolnosti našao se na području Vojvodine, gdje živi veliki broj manjinskih naroda. Gospodin Bubalo, kao stručnjak za ustavno pravo i politički sistem, u svojoj javnoj djelatnosti, kao i preko HCIT-a, zalaže se za rješavanje pitanja položaja manjinskih naroda u okruženju većinskog.

R. B.: U „Našoj borbi“ sam u kolovozu 1995. objavio veliki feljton o većinskim i manjinskim narodima u pluralnom društvu, gdje sam se zalagao, kad se radi o položaju manjinskih naroda, a ja sam bio u položaju manjinskog naroda u Hrvatskoj, za njegovo rješavanje. Također sam, kada se radi o položaju Hrvata u Jugoslaviji, dao svoj glas podrške inicijativama za nacionalno samoorganiziranje Hrvata u Vojvodini i Jugoslaviji. Radi se, zapravo o tome, da se odnosi između većinskih i manjinskih naroda ne smiju uređivati principima majorizacije ili nadglasavanja. Bitna pitanja prava i položaja naroda, neovisno radi li se o većinskom ili manjinskom narodu, moraju se rješavati što više putem konsenzusa. Protivnik sam nacionalne majorizacije koja se u parlamentarnom radu izražava kao puki autoritarni legalizam, jer se naprosto taj demokratski mehanizam većine i manjine u stvari zloupotrebljava i voljom većine se nameće manjini, a to nije demokracija. Ograničavanje takve samovolje većine i garantiranje statusa manjini, treba biti regulirano demokratskim principima. S druge strane, manjina je u ranjivijem položaju i zbog toga treba osigurati systemske pretpostavke da se stvori višak mogućnosti da manjinski narodi u Ju-

goslaviji svoj nacionalni identitet i slobodu svog nacionalnog razvoja mogu slobodno izražavati.

Integracija i tolerancija – osnovni preduvjeti za suživot

Predsjednik ste Upravnog odbora HCIT-a. O kakvom je centru riječ?

R.B.: HCIT je osnovan jednom susretom inicijativom ljudi koji su na različite načine angažirani u javnom životu u ovoj sredini a potiču iz redova domaćeg

Ratko Bubalo

izbjegličkog stanovništva, s namjerom da pokušamo mobilizirati pozitivnu energiju jednog i drugog stanovništva i da je usmjerimo u pravcu otvaranja perspektive razvoja ove sredine. Dosta je bilo destruktivne energije koja je posljednjih desetak godina plavila ove naše prostore. Moramo okupiti onu pozitivnu stvaralačku energiju na način da se u odnosima nacionalne ravnopravnosti i poštivanja prava kako pojedinaca tako i pripadnika manjinskih naroda stvaraju jedni tolerantni odnosi i osjećaj slobode svakog pojedinca i svakog pripadnika nacionalne zajednice u ovoj sredini. Jedino tako Vojvodina kao pluralna demokratska sredina može imati svoju perspektivu. Vojvodina jest vrlo osjetljivo područje, godinama traje već ekonomska kriza, ogromne su posljedice rata, sve je to dovelo do siromašenja i domaćeg stanovništva, da ne govorimo o izbjegličkoj agoniji koja kod velikog broja ljudi traje sedmu godinu. Taj dio pauperiziranog stanovništva je u takvoj socijalnoj situaciji da socijalni demagozi koji su, po pravilu, nosioci radikalnih političkih akcija, imaju veoma pogodno manipulativno tlo i oni svojim jednostavnim socijalnim

rješenjima uspijevaju manipulirati tom populacijom. Zbog toga moramo činiti sve da pokrenemo pitanje razvoja ove sredine. Dok su ljudi u stanju ekonomske besperspektivnosti, radikalne političke koncepcije će imati mogućnost velikog utjecaja.

Kako je nastao HCIT?

R.B.: Jedan dio nas u HCIT-u je radio ranije u Ekumenskoj humanitarnoj službi, koja je doživjela svoju organizacionu transformaciju. Obzirom da su crkve bile osnivači te organizacije, ona nije mogla imati onaj repertoar aktivnosti koji je neophodan da bi se ostvarivali ciljevi koje smo mi zamislili. Zato je nastao HCIT.

Koje projekte radi HCIT?

R.B.: Mi realiziramo jedan veliki projekat sistema besplatnih pravnih informacija i savjeta za izbjeglice i socijalno ugroženo domaće stanovništvo. To je veliki projekat kojim nastojimo obuhvatiti sva mjesta u Vojvodini. Pored toga imamo i projekat medicinske pomoći gdje isto tako nastojimo pokriti cijelo područje Vojvodine. On je usmjeren isključivo prema izbjegličkom stanovništvu starijem od 65 godina. Nastojimo pronaći donatore kako bismo proširili taj projekat da on u potpunosti odgovara našim ciljevima i da njime obuhvatimo svo stanovništvo.

Škola ljudskih prava – posvješćivanje društvene uloge građana

Kako je zamišljen vaš najnoviji projekat „Škola ljudskih prava“?

R.B.: Taj projekat je krenuo od činjenice pluralnosti Vojvodine i opasnosti njenoga narušavanja i mogućih političkih zaoštavanja. Krenuli smo od potrebe stvaranja aktivnog civilnog društva u Vojvodini. Činjenica je da u Vojvodini ima mali broj NVO ovakvog tipa, dakle onih koje se bave ljudskim pravima. Najveća koncentracija NVO, međunarodnih organizacija i donatora je u Beogradu, tako da lavovski dio sredstava ostaje tamo. Vojvodina je nepokriveno područje, ekonomski iscrpljeno, a problemi su veliki jer se polovica izbjeglica nalazi ovdje. U takvoj situaciji, mogućnost političkog radikalizma je izgledna i sve su to razlozi da u HCIT-u razmišljamo kako razviti građanski aktivizam i mrežu građanskih aktivista za ljudska prava, koji će preventivno djelovati u svojim sredinama. Njihova bi zadaća bila da detektiraju stanja ljudskih prava, pa ako vide da se prava pojedinaca ili kolektiviteta ugrožavaju da mogu reagirati, mobilizirati javnost u svojoj sredini a i šire sudjelovanjem u aktivnostima Helsinškog odbora za ljudska prava u Srbiji.

Po kom kriteriju su pozivani su

dionici ove Škole?

R.B.: Nastojali smo okupiti jednu izrazito pluralnu grupu polaznika, koja odražava i vojvodansku pluralnost. Javno smo oglasili i pozvali razne NVO da daju svoje prijedloge za polaznike ove škole, a posebno smo vodili računa da što više budu zastupljeni pripadnici manjinskih naroda i druge socijalne strukture, počev od studenata, aktivista NVO, novinara, izbjeglica, dakle, sve one strukture koje čine potencijal civilnog društva. Mislim da smo u tome uspjeli, kao i da smo okupili najkvalitetniji dio predavača iz SRJ. Namjera nam je da angažiramo i eksperte za pojedine oblasti ljudskih prava i iz bivših dijelova SFRJ, naročito mislim na Zagreb, Ljubljanu, ali i iz Budimpešte itd.

Koliko Škola ima polaznika?

R.B.: Škola ima 30 polaznika kako smo i planirali. Ovaj projekat smo upravo i nazvali školom, a ne tribinom, jer bi polaznici trebali dobiti što više praktičnih informacija kako se mogu snalaziti na području ljudskih prava. Možda neka predavanja i nisu u potpunosti odgovorila onom profilu škole koji smo mi zamislili, pa ćemo ubuduće o tome više voditi računa. Odnos između vremena predavanja i razgovora ubuduće moramo izbalansirati više u korist razgovora i pitanja, predavanja moramo učiniti sažetijim i informativnijim, kao podlogom za razgovor.

Tko je u HCIT-u zaslužan za organizaciju Škole?

R.B.: Formirali smo Programski savjet škole koji je i napravio ovaj projekat, te strukturu tema i predavača. Na čelu Programskog savjeta je prof. dr Marijana Pajvančić, doc. dr Jovan Komšić, dr. Janko Kubinjec, Miroslav Šamardžić i ja. Mi ćemo na osnovu prijedloga, kritika i sugestija samih polaznika Škole vidjeti kako ćemo dalje osmišljavati ovaj projekat. Ovo je naš doprinos izvršavanju obaveza države prema dokumentima evropske konferencije o sigurnosti i suradnji, jer je i bivša SFRJ, a i njene države sljednice, u obavezi da osiguraju svakom pojedincu mogućnost da se upozna sa svojim pravima i dužnostima, da mu učine dostupnima sve međunarodne i nacionalne propise o ljudskim pravima i slobodama. Ovo je naš konkretan doprinos onome što država, nažalost, danas ne radi.

U kontekstu rečenoga, koja bi konkretno bila uloga polaznika škole?

R.B.: Nastojat ćemo biti u vezi s polaznicima, novu literaturu o ljudskim pravima ćemo im distribuirati, oni će stalno biti u procesu jedne edukacije. Moramo stvarati aktivnu mrežu, gdje će se razmjenjivati informacije o ovim temama. Angažiranost polaznika najviše zavisi od njih samih. U svojim sredinama polaznici ove škole trebaju detektirati kršenja ljudskih prava a o tome i javno progovoriti uz permanentno komuniciranje s nama, organizatorima, i s drugim institucijama koje neće ostati indiferentne prema konkretnim slučajevima kršenja ljudskih prava.

„NVO postoji onoliko koliko je prisutna u medijima“

S kojim NVO i političkim partijama surađuje HCIT?

R.B.: S jednim brojem NVO imamo veoma dobre odnose. U Vojvodini je to Ekumenska humanitarna organizacija, Dobrotvorno društvo „Panonija“ u Novom Sadu, Centar za razvoj neprofitnog sektora u Beogradu, Otvoreni univerzitet u Subotici... Upravo smo iznijeli prijedlog nacrta sporazuma o suradnji raznih NVO u Novom Sadu, s ciljem da se međusobno bolje informiramo o našem radu, da pokrećemo zajedničke aktivnosti gdje smatramo da je to dobro, jer ovako rascjepkano civilno društvo ne vrši svoju zamišljenu ulogu. Moramo stvarati vertikalnu i horizontalnu mrežu tih NVO, kako bi onda naš utjecaj na sferu javnoga mnijenja bio jači, a samim tim i utjecaj civilnog društva veći. Mi smo nestranačka organizacija, ne možemo se staviti u funkciju političkih ciljeva bilo koje političke organizacije, ali to ne znači da ne možemo imati kontakte sa svim subjektima koji čine politički sistem u određenoj zajednici. Pošto konkretno socijalni milje u kojem i mi sudjelujemo čine i političke institucije, mi u određenim političkim strankama prepoznajemo one koje su nam bliže ili dalje u ostvarivanju ciljeva zacrtanih našim programom.

Koliko NVO mogu utjecati na promjene u društvu?

R.B.: Ako se ove organizacije budu svodile na „kućnu radinost“, a nažalost, veliki broj NVO jest na tom nivou, njihov utjecaj bit će i dalje veoma mali. Zna se kako se stvara utjecaj na svijest ljudi. Bez prisustva u javnosti to je nemoguće: aktivnost NVO postoji samo onoliko koliko je prisutna u medijima. Bez naše kritičke misli svakodnevno u medijima nema šanse da se stvori neko aktivno civilno društvo. Civilno društvo jest perspektiva društvenog razvoja. Ljudi će se sve više udruživati u različite zajednice interesa, razvoj nosi sve veći broj ljudskih potreba i nesumnjivo je da civilno društvo ima svoju budućnost. Civilno društvo svojim aktivizmom mora nagrizati ovlasti države i da što veći dio nadležnosti države prelazi u sferu civilnog društva. To je naprosto perspektiva razvoja ljudske zajednice.

Nela Skenderović i Vesna Weiss

Čitajte!

stalno!

USKORO

Talas

NAMA JE DOVOLJNO DA ZNATE ZA NAS

FUNERO

PRIVATNO POGREBNO PODUZEĆE

• Subotica, Karađorđev put 2

☎ 55-44-33 (danonoćno)

• Bajmok, JNA 3

(u cvećari „Mariška“)

☎ 762-024 (danonoćno)

• Palić, Jo Lajoša 18

(u cvećari „Orhideja“)

☎ 752-759

• Horgoš, Borisa Kidriča 7

☎ 792-202 (danonoćno)

PLAST PRINT

ŠTAMPARIJA Preradovićeve 6

Timarenje konja u ladu

Lad je. Nije debo. Nije od orasa
il kestena. Običan je. Od drača.
No i to je dovoljno da bi se
sakrilo od srpanjskog sunca.
Kako čovik, tako i konj. I kad se
timari. Jel dok se štogod ne sredi
u varoši il na hetiji, triba se bit u
ladu... put do salaša je dugačak.

Obiteljski kutak

žal

Ljudi odlaze i dolaze... Ovdje ili ondje, svejedno je. Svejedno nam je dok se to dešava negde drugde ili nekom drugom. Ako je to neki naš poznanik, prijatelj, pa čak i rođak malo se dublje zamislimo nad tim. Međutim, kada je u pitanju roditelj ili pak dijete koje odlazi, tek tada se mnogo više udubimo u to. Teško je onima koji ostaju, teško je onima koji odlaze. Svatko na svoj način pati. Oni prvi možda na neki način prebacuju onima koji odlaze: zašto odlaze, zašto sve ostavljaju, zašto napuštaju sigurnost koju ovde imaju... Oni koji odlaze imaju svoje razloge. Možda je to traganje za lepšim sutra, možda je to nezadovoljstvo trenutnom situacijom, možda bijeg od nečega. Oni koji odlaze to nisu smislili preko noći, to se kuvalo danima, tjednima, mjesecima, u nekima čak i godinama. Oni su razmišljali o prednostima i manama odlaska ili ostanka. Oni su u miligram vagali šta bi bilo bolje: ostati zbog onih koje ostavljaju i koji ih zadržavaju ili otići zbog neke nade da će tamo biti bolje. Ima raznih tipova ljudi, jedni ostaju do posljednjeg daha, bore se za svoja prava i egzistenciju i misle da su u pravu što ostaju. I jesu. Drugi nemaju snage da se bore na taj način, oni samo žele mirno raditi, spavati i uživati, makar i po cenu da to bude daleko od njihovog rodnog doma. I oni su u pravu. Dakle, teško je odlučiti i opravdati. I ako neko pogreši, to nije pitanje života ili smrti, svako ima pravo na grešku koja se čak može i ispraviti. A, nedavno je neko tako lepo rekao: *Kada, na kraju dođeš pred poslednja vrata, niko te neće pitati šta su ti drugi rekli da radiš, nego šta si ti SAM uradio u svom životu.*

I, na kraju treba shvatiti da je onima koji odlaze najteže. Oni su to odlučili, što nije bilo lako, oni sve ostavljaju i odlaze ko zna gde...

Treba to shvatiti a ne prebacivati im.

Mila

RAZLIKE IZMEĐU VINA I ŽENA

27. VINO JE JAČE OD ŽENE, ALI IPAK NEMA NJENU OPOJNU M'OC.

28. VINO MOŽE IMATI MIRIS GROŽĐA, BLAGI OKUS VODE, BOJU ZLATA I PUNINU ŽIVOTA, ALI UVIJEK NEDOSTAJE PUTENOST KORAKA.

Stranac

- Koga najvoliš, zagonetni čovječe, reci? Oca ili majku, sestru ili brata?
- Nemam ni oca ni majke, ni sestre ni brata.
- A prijatelji?
- Do dana današnjeg nisam upoznao smisao ove riječi.
- A domaja?
- Ne znam pod kojom je širinom smještena.
- Ljepota?
- Rado bih je volio da je besmrtna božica.
- Zlato?
- Mrzim ga ko što je vama mrzak Bog.
- Pa što onda voliš, neobični stranče?
- Volim oblake... oblake, što prolaze... ondje... divne oblake!

Charles Baudelaire

Krležijana

Dobročudnost i naivnost

Za razliku od seljačkog, kmetskog, potlačenog hrvatstva, malograđansko, gradsko, purgersko hrvatstvo je u glavnome brbljavo, dobroćudno i naivno, te mnogo više voli pjesmu vinsku i mjesečinu nad vinogradom i kлокot mosta nego dosljednost u akciji i tvrdnu odlučnost. Naivnost purgerskog hrvatstva djetinjasta je i nepismena, kao što bijaše naivnost onih praslavenskih plemena Severjana, Poljana, Drevljana i Horvata, što pozvaše još na početku finske i normanske osvajače Varjage, da nad njima zavladađu.

Miroslav Krleža, 1926.

James Joyce

Ulysses (14.)

– Tko? upita Mulligan. – Ah, pa zna se, ... Stephen segne rukom iza sebe te uze vrč za mlijeko iz ormara.
– Otočani – Mulligan će nehaljno Hainesu – čestito govore o sabiraču prepucija.

– Koliko, gospodine? – upita stara žena.

– Litru – odgovori Stephen.

Promatrao ju je kako masno bijelo mlijeko, ali ne svoje, lije naprije u mjericu, a onda u vrč. Stare čipave grudi. Ona ponovo napuni mjericu i dolije još malo pride. Ušla je, stara i tajanstvena, iz nekog jutarnjeg svijeta: možda neka vjesnica. Ulijevajući mlijeko hvalila je njegovu dobrotu. Tek što zora sviće, ona čučne uz strpljivu kravu na ubavoj livadi, vještica na otrovnoj pečurki, hitri prsti navlače vime, što šiba brizgom. Poznajući je, oko nje muču svilastom rosom popršani preživaci. Svilorosno blago i jedna stara žena, imena, imena nadjenuta im u davnomino doba. Starica lualica, lik besmrtnice, koja služi svojega gospodara i veselog zavodnika, njihova zajednička rogonjica, vjesnica tajanstvena jutra! Da li da služi ili da optužuje, to ne bi znao reći: ali je odbijao da traži njezinu milost.

– Zbilja je dobro, gospo – reče Buck Mulligan – ulievajući mlijeko u njihove šalice.

– Kušajte ga, gospodine – reče ona.

Na njezinu zamolbu uze piti.

– Da nam je samo uvijek tako dobre hrane – reče joj prilično glasno – onda u zemlji ne bismo imali toliko loših zuba i crijeva. Živimo u kaljuži, jedemo jeftinu hranu, ulice popločene prašinom, konjskom balegom i hrakotinama sušičavih.

– Jeste li medicinar, gospodine? – upita stara gospoda.

– Jesam gospodo – povrnu Buck Mulligan.

Stephen slušaše šuteći prezrivo. Ona sagiba glavu pred glasom koji joj glasno govori, njen vidar, vrač: mene ignorira. Pred glasom, koji će je pripremiti za grob, ispovjediti i pomazati svetim uljem, sve tijelo osim prljave joj ženske slabine: bijaše stvorena od tijela muškarca, a na sliku i priliku božju, ona, zmijin plijen. I začuđenim usterptalim očima pred snažnim glasom, koji joj sad nalaže da umukne.

(nastavit će se)

Iz starog bedekera: Subotica II Boravak u Subotici

RESTORACIJE I GOSTIONE.

1. Hotel „Beograd“
2. Hotel „Janje“
3. Hotel „National“
4. „Lojd“ restauracija
5. Restauracija na stanici
6. Gostiona Marko Stipić
7. Gostina Lajčo Horvat
8. Gostiona Adam Vaš
9. Gostina „Mir“ Koloman Vidaković
10. Gostina Petar Weitman
11. Gostiona „Obilić“

KAFANE

1. Kafana „Beograd“
2. Kafana „Srpski Kralj“
3. Kafana National

POSTLATICARNE

1. Šudar Josip
2. „Korzo“ supr. Lowy Oskar

Dodir čarolije...

Preterivanje

Jedna subotička učiteljica, veoma popularna među svojim i bivšim i sadašnjim đacima – otišla je ovih dana u penziju. naravno, kako to obično biva, preiredeno je prigodno slavlje, a kruna svega bilo je to što je naručen poseban fijaker da učiteljicu preveze od škole do kuće. Radilo se o par stotina metara, čista simbolika.

E, ali i to je bilo dovoljno da se neki javni dušebrižnici upitaju, kao – da li je u redu, sad, kad nam je ovako kako je – da se na neprimeren našin preteruje? I odmah su zaključili da – nije!

Jadna učiteljica, ni kriva ni dužna (jer nije ona smislila celu tu proslavu nego njeni učenici, to jest njihovi roditelji) odjednom se našla u žiži javnosti, pa je, umesto da se poraduje na kraju svoje inače uspešne karijere – dovedena u priliku da se stidi.

Ništa neobično! Jer, vremena su zaista takva da se može sve, ali se zato ne može – ništa. Nekada se to zvalo „smutnoe vremena“, a danas je to normalno. To jest, već kako se uzme.

A šta bi tek bilo da je učiteljici u čast prireden i vatromet, da je njen neki uspešan učenik upriličio otvaranje svoje nove diskoteke, da je... Ko zna kakva bi tek tada kritika bila.

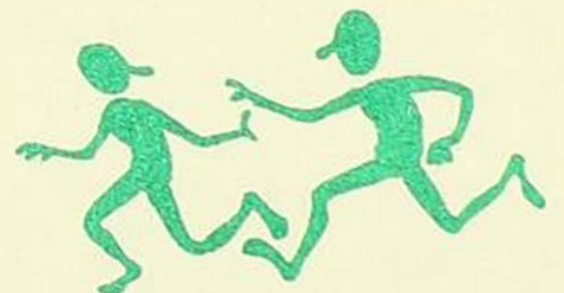
A možda i ne bi. Jer, kad nam je ovako kako je, onda je moguće (čak i poželjno) sve, da se ne bi moglo – ništa...

Kiro

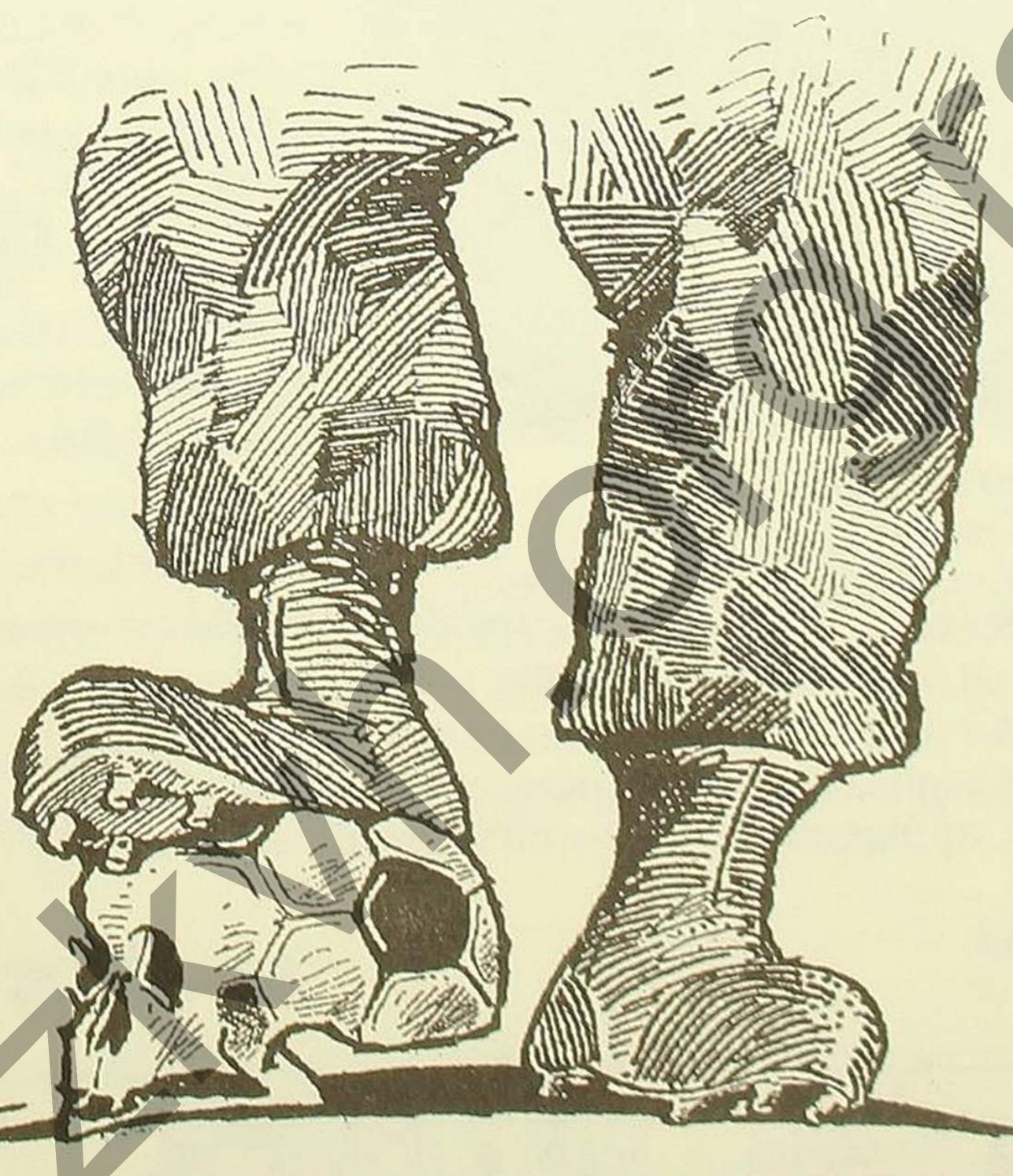
Zašto se znojimo?

Znojenje je jedan od načina koji osigurava održavanje normalne tjelesne temperature. Kad temperatura krvi poraste centar za hlađenje počinje raditi. Proces oksidacije i sagorijevanja materija

se usporava i dešava se još nešto značajno: krvni sudovi u koži se šire, a višak toplote odlazi s isparavanjem znoja.

POST SCRIPTUM

Nezavisni vojvodanski građanski list, 10. 7. 1998.

Savjet iz karmića

Sidim u karmiću i ćutim. Onda malo čitam Hegela i to „Fenomenologiju duha. Držim čašu raznu i jesapim kako bi bilo dobro i pametno napisati sabrana dila. Prvi tom – 150 kg krumira. Drugi tom – 50 kg crnog luka. Treći tom – 30 kg grava, zatim 20 svežanja šargaripe, eršina i bar po svežnja batina pored punog bučeta. Tako jesapim u karmiću s praznom čašom ruki SAM, a sem mog nadubudnog duha nema ništa. A i to je dosta.

IMENIK ROCKA

THE STEPPENWOLF – izvanredni blues i hard-rock sastav iz Kanade, nazvan po kulturnom delu švicarskog nobelovca Hermanna Hessea, osnovan u Kaliforniji (gde je živeo jedini član grupe – Amerikanac, Kay) 1967. u postavi: John Kay (vokal i gitara), Jerry Edmonton (bubnjevi), Goldy McJohn (orgulje), Michael Monarch (gitara) i Rushton Morave (bas-gitara). Žestoko „prašeci“ sastav izazivao je prave delirijume oduševljenja na svojim koncertima, prodao na desetine „zlatnih“ ploča, najviše zahvaljujući činjenici da su Peter Fonda i Dennis Hopper za svoj kulturni film iz 1969. „Easy Rider“ uzeli upravo dve njihove numere kao udarne teme filma („Pusher“, i „Born to be Wild“). Kulturni sastav svih motociklista sveta, neponovljivi i beskompromisno „tvrđi“.

Probrana diskografija:

- Steppenwolf (1968);
- The Second (1968);
- At Your Birthday Party (1969);
- Monster (1970);
- Live (koncertni, 1970) i
- Live in London (koncertni, 1982)

CAT STEVENS – sjajni i promišljeni, melodični i raspevani Grk, rođen kao Stefan Dimitri Georgiu 1. jula 1948. Nakon što se tokom ranih sedamdesetih istakao kao najtalentovaniji kantautor svoje generacije, početkom osamdesetih odriče se pravoslavne vere i prelazi u islam, i potpuno zapostavlja muziku.

Probrana diskografija:

- Mona Bone Jacon (1970);
- Tea for The Tillerman (1971);
- Teaser and The Firecat (1971);
- Catch Bull at Four (1972);
- Live: Saturday Night (koncertni, 1974) i
- Numbers (1975)

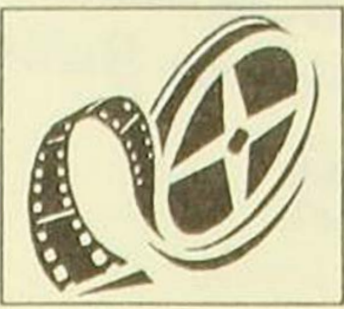

ROD STEWART – škotski pevač hrapavog glasa, obožavalac pokojnog Sama Cookea (i, uopšte crnog soula), pića i fudbala, rođen 10. januara 1945. u predgrađu Londona. „Šegrtovao“ je u mnogim lokalnim blues i soul (rhythm and blues) sastavima, pre no što je svetsku slavu stekao u grupi gitariste Jeff Becka, a potom u sastavu „Faces“. Odatle već odlazi kao velika zvezda i počinje izuzetno uspešnu solističku karijeru, koja traje do danas.

Probrana diskografija:

- Gasoline Alley (1970);
- Every Picture Tells a Story (1971);
- Never a Dull Moment (1972);
- Atlantic Crossing (1975);
- A Night on The Town (1976);
- Absolutely Live (koncertni, dvostruki, 1982) i
- Unplugged... and Seated (koncertni, 1995)

Robert G. Tilly

Krivo ogledalo

KONAČNI HORIZONT („EVENT HORIZON“)

Režija: Pol Anderson – Glavne uloge: Lorens Fišburn, Sem Nil, Ketlin Kvinlan – 1998.

U stereotipnom letnjem repertoaru velikih američkih studija jedna od redovnih ponuda je i kombinacija horora i naučne fantastike, nevelika grupa u koju spada i „Konačni horizont“. Scenariju Filipa Ajznera koristi čiste obrasce ova dva žanra, prvi put efektno spojenih još u „Ratovima svetova“ H. Dž. Velsa, a na filmu definisanih u B produkciji pedesetih. Ovu kombinaciju su u moderno doba digitalnih trikova uveli reditelji Novog Holivuda, posebno Ridli Skot („Istrebljivač“, „Osmi putnik“) i Džems Kameron („Terminator“, „Osmi putnik II“). Ajznerov scenario najviše je blizak Skotovu „Osmom putniku“, po svojoj usmerenosti na stilizovanu napetost i rafinirani strah. Želeći da izbegne imitiranje već četiri puta vaskrsanih glavnih junaka „Osmog putnika“, borbene Ripli i gmizo-insektolikog monstruma, Ajzner je svoje junake, kosmonautsku posadu, suočio sa čudovištem koje je nepoznati prostor u kojem se zatiču, izgubljeni svemirski brod „Konačni horizont“, i time u film uneo tipičan motiv iz pedesetih („Stvar“ Hauarda Hoksa i Karpenterovog rimejk). Ovaj scenarijski indeks okončava se najbanalnijom varijantom faustovsko-frankenštajskog obrasca, dopunjenog izraubovanom pseudoreligijskom retorikom Stivena Kinga.

Prateći pretencioznost scenarija i reditelj Pol Anderson se razmahao u dokazivanju svoje erudicije iz oblasti filma. Već u uvodu filma on grubo aludira na pomenutog monstruma iz „Osmog putnika“, vizuelno oblikujući svemirski brod „Konačni horizont“ po uzoru na Alijena. Potonju naraciju Anderson razvija manje-više solidnim citiranjem dva kulturna filma Stenlija Kjubrika, „Odiseja 2001.“ u prvom delu filma, i „Isijavanje“ u drugom, da bi završnicu posvetio sangviničnim scenama iz bilo kojeg filma Džona Karpentera. Naravno da se ceo film raspao na nepovezane parčiće filmske istorije, ali njegova najveća mana nije vizuelna i scenarijska već muzička kakofonija. Kjubrik, Karpenter, Ridli Skot ili Kameron uvek su dramsku upotrebu tišine pratili lucidnom muzikom, svojom ili tuđom, koja se pamtila gotovo koliko i film. Anderson je, naprotiv, imao samo sterilnu kvazisimfoničnu orkestraciju neprimerenu ni jednom filmu ni jednog žanra, i njegova inventivnost uložena u solidno vizuelno kreiranje bestežinskog stanja, kao baza koja bi najbolje omogućila uvođenje straha i emocija u film, pretvorila se u puku komercijalnu ponudu za bolji scenario i veću kontrolu projekta.

Od glume u ovako nekoherentnom filmu naravno da nema ništa, ali su ipak i glumci uspeli da budu različito izražajni. Lorens Fišburn, kao pozitivni kapetan posade, tvrdokorno se držao stamenitosti demonstrirane u „Otelu“ Olivera Parkera, samo pojačavajući monotonost karaktera fiksiranog u scenariju, ali i dajući mu izvesnu snagu tim naglašavanjem naivne pozitivnosti. Sam Nil, u ulozi ludog demonskog naučnika, nije ni mogao da ode dalje od slabog klišea, no nije ni morao da toliko preterano podseća na sopstvenu ulogu iz Karpenterovog filma „U ustima ludila“. A Ketlin Kvinlan je bez greške odigrala potpunu suvišnost lika koji je dobila

„Konačni horizont“ je propao kao filmski projekat već na samom početku rada, ne zadovoljivši po kvalitetu ni jedan od tri osnovna Hičkokova uslova da bi film bio dobar („Script, script and script“). Poput refleksija intrigantnih originala u loše izlivenom krivom ogledalu, i on nema nikakve šanse da zainteresuje bilo koga osim možda producenata radi selektiranja rukovalaca njihovim kapitalom u nekom sledećem projektu. Jedva sat i po „Konačnog horizonta“ deluju kao dva puta duže vreme i njegov završetak dočekuje se sa olakšanjem. Ne zbog prekomernog straha, nego zbog neizdržive dosade.

Pera Marković

Reagiranje

Problem nije u Zboru, već u pojedincima

U članku „Nismo pozvani na vrijeme“, objavljenom u „Žigu“, broj 93 od 4. srpnja 1998., koji je potpisao Franjo Vujkov, predsjednik redsjedništva Kamernog zbora „Pro musica“, iznijeto je reagiranje na moj tekst u „Žigu“, iz broja 92 od 6. lipnja 1998., pod naslovom „Njemačka misa i koncert – za Duhove“. Iz mogega članka ne proizilazi da je Kamerni zbor „Pro musica“ svrstava među one koji su u Subotici nastojali da se planirana misa Njemačkog narodnog saveza ne održi. Koliko se to iole moglo tako shvatiti, evo prilike onda uvjeriti se u suprotno.

Ne radi se zbilja tu o Zboru, već o pojedinim tzv. uglednim Subotičanima (o kojima u svome tekstu namjerno nisam htjela više pisati jer to i ne zaslužuju), kojima je kost u grlu uspješan rad Njemačkog narodnog saveza. O zboru se zbilja radi na mjestu u tekstu gdje govorim o nekorektnom postupku Zbora „Pro musica“, „koji je već ugovoreno i najavljeno učešće na ovoj svečanosti dan prije nastupa pokazao“. Mislim da je također vrlo nekorektno koristiti moj tekst liko bi se vjerojatno postojeće razmirice unutar samoga Zbora „Pro musica“ rješavale na ovaj način. Stoga, glede ovoga još samo jedno obilježjenje dato od strane Njemačkog narodnog saveza: 13. svibnja oko 14 sati, dakle, više od dva tjedna prije eventualnog nastupa Zbora, počinjajući Saveza je od strane člana Prijedsedništva Zbora „Pro musica“ rečeno da se nastup Zbora na priredbi i njemačkoj misi za 30. svibnja, u povodu vjerskog blagdana – Duhovi, može smatrati dogovorenim. Njemački narodni savez nije, dakle, kako u reagiranju gospodin Vujkov kaže, neozbiljna organizacija koja goste poziva dva dana uoči svečanosti, već ih zaista obavještava u primjernom roku, a to pokazuje i više od dvadeset manifestacija, koje je Savez u proteklih godinu dana korektno i s uspjehom organizirao. Također se u Njemačkom narodnom savezu nadaju da ovaj „nesporazum“ neće imati nikakva učinka u nekoj mogućoj budućoj suradnji Saveza i Zbora.

Vesna Weiss

Prvi put poslije 50 godina

Etnografska izložba o vojvodanskim Nijemcima

U nedjelju, 5. srpnja, u Koncertnoj dvorani subotičke Muzičke škole, Njemački narodni savez (Deutscher Volksverband) je, prije ljetnje pauze, organizirao svečani koncert za svoje članove i goste na kojemu su nastupili dječji i ženski zbor Saveza, pod ravateljstvom prof. Márie Balázs Piri Noll, kao i drugi članovi u svojim solo točkama. No, prije koncerta je, u auli Koncertne dvorane, prvi puta nakon više od pol stoljeća, otvorena etnografska izložba o podunavskim Švabama. Izložbu je pripremila članica Saveza Klauša Schelken, koja je uz pomoć ostalih članova prikupila sačuvane vrijetke dijelove narodnih nošnji ovdašnjih Nijemaca, jastučiće, karamane, stare fotografije... Kao simboličnu naznaku da podunavske Švabe ovdje još imaju svoju budućnost, izloženi su i likovni radovi mlađih članova Njemačkog narodnog saveza.

Vesna Weiss

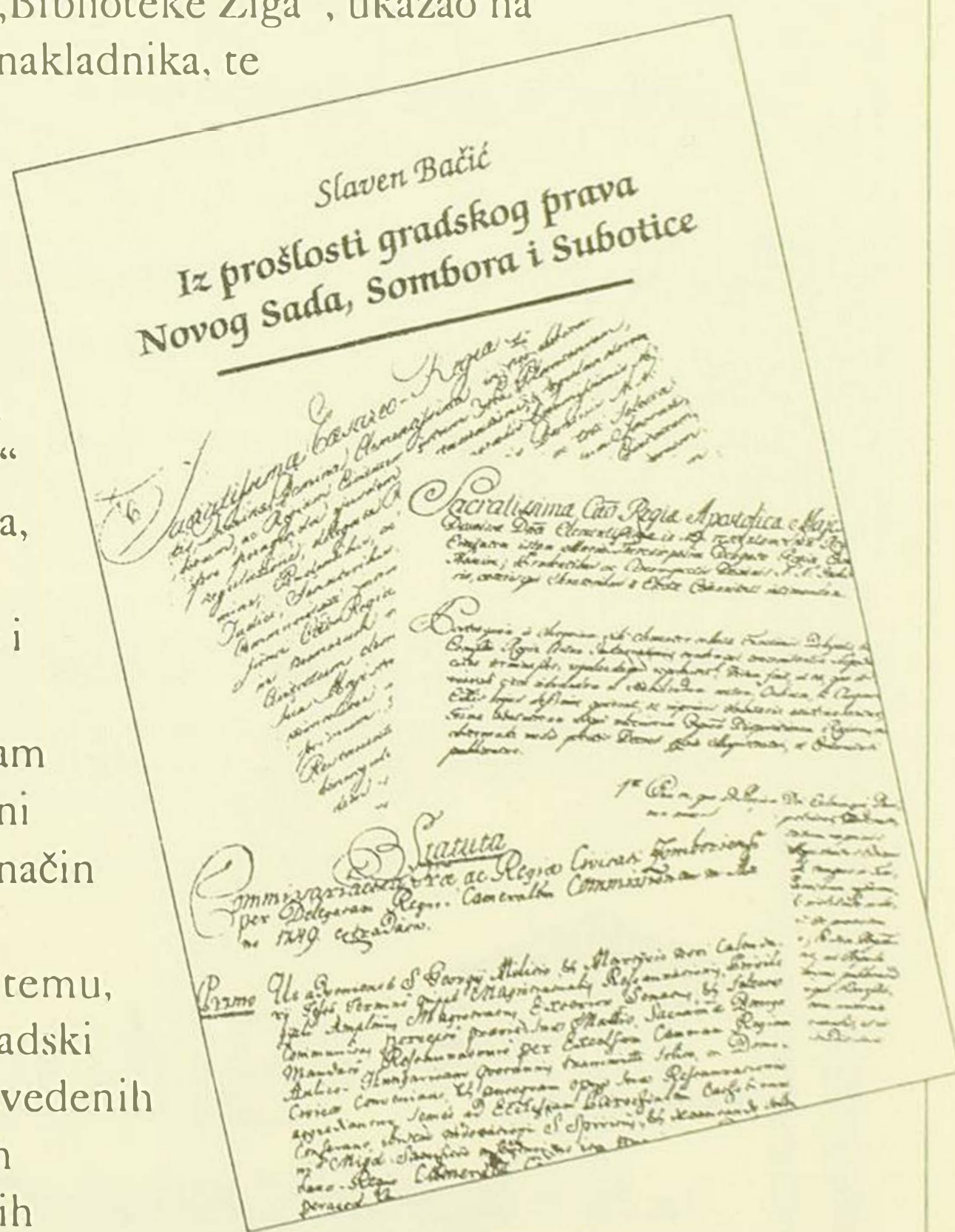
Predstavljena nova knjiga Slavena Bačića

Vrsan prilog razumijevanju povijesti grada

Na tribini „Otvorena knjiga“, koju već dulji niz godina organizira subotičko Otvoreno sveučilište, u utorak 14. srpnja predstavljena je javnosti druga knjiga mr. Slavena Bačića, pravnika koji se bavi poviješću prava, „Iz prošlosti gradskog prava Novog Sada, Sombora i Subotice“. Ovo Bačićovo djelo, tematski određeno tragom autorova već očitovana znanstvena interesa – povijest pravnih akata slobodnih kraljevskih gradova Bačke, objavljeno je nedavno u novopokrenutoj „Biblioteci Žiga“, a financijski je izdavanje knjige podržala Zaklada za otvoreno društvo u Jugoslaviji.

Na početku je predstavljanja Vojislav Sekelj, urednik „Biblioteke Žiga“, ukazao na namjeru nakladnika, te

zahvalio svima na podršci glede izdavanja „Žigovih“ prvimjenaca, među kojima je i Bačićeva knjiga. Sam znanstveni pristup i način na koji obrađuje temu, a to su gradski statuti navedenih slobodnih kraljevskih

gradova Bačke XVIII. stoljeća, te vrsno poznavanje latinskih izvornika, učinilo je ovu studiju, kako je rekao prikazivač Mirko Grlica, izvršnim prilogom za bolje razumijevanje povijesti ovih gradova. S druge strane, pregledno i jasno izlaganje sadržaja još jednom je potvrdilo Bačića kao pouzdanog istraživača, koji lapidarno, dakle jasno i svima razumljivo, iznosi rezultate učinjenih analiza, naglasio je Grlica.

U svojem je izlaganju, pak, sam autor, nakon zahvale svima koji su doprinijeli da se knjiga pojavi, ukazao na temeljnu vrijednost gradskih statuta – ona se nalazi u reguliranju upravnih i određenju organizacijskih struktura gradova na načelima koji su po svojoj biti bili moderni. To je, po njegovim riječima, imalo veliku važnost na kasniji razvitak ovih gradova u mnogim oblastima pravnog života.

(U. K.)

DUŽIJANCA'98

XIII. Kolonija slamarki

Danas navečer, u 19.30, u tavankutskom Domu kulture, svečanim otvorenjem izložbe slika u tehnici slame, koje su nastale na ranijim Kolonijama, početak će s radom ovogodišnji, trinaesti po redu, saviz Kolonije naive u tehnici slame. U radu Kolonije, koja će trajati do petka, 24. srpnja, sudjelovat će preko 30 sudionica, najviše iz Tavankuta i njegove okolice, dok će u svojstvu gosta nastupiti tri slamarke iz Mađarske, te jedan kipar iz Crne Gore. U četvrtak, 23. srpnja, predviđen je rad sudionika na centralnom trgu u Subotici. Zainteresirani Subotičani i ove godine moći će doći na otvorenje specijalnim autobusom koji polazi u 19 sati ispred subotičke katedralne crkve.

(Lj. k.)

Isprika

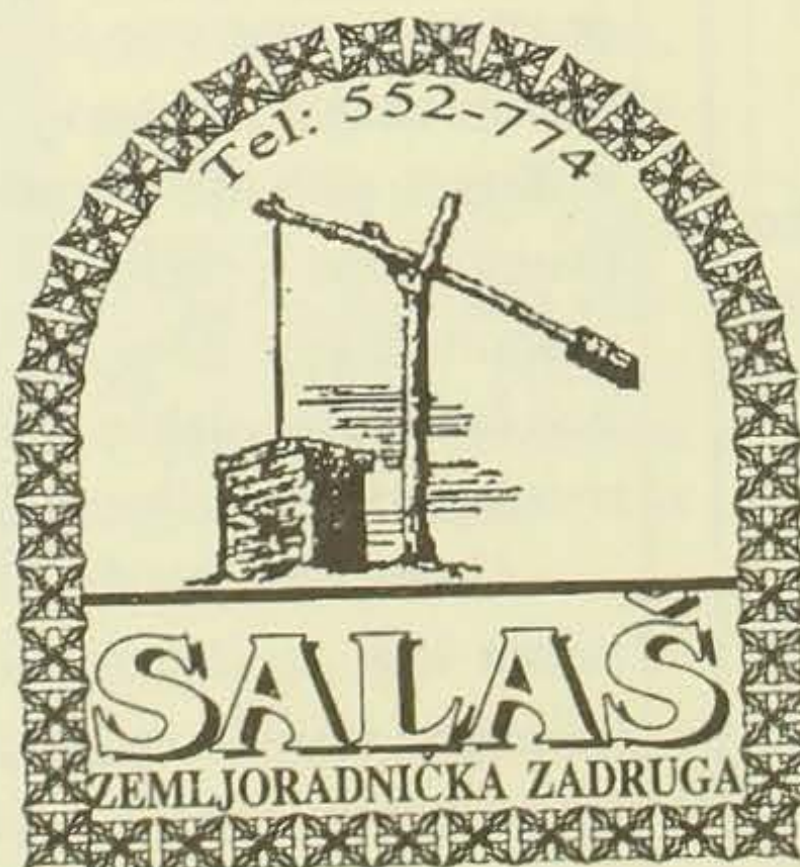
U prošlom je broju „Žiga“ na stranici 11 objavljen tekst Ljudevita Vujković Lamić, s naslovom „Korist ili šteta?“, kojega je pratio nadnaslov „Povijest športa u Subotici“. Tako se mogao steći dojam da je naš stalni suradnik Ante Zomborčević „izgubio rubriku“ o povijesti subotičkog sporta, te da je ona dopala u ruke drugoga. No nepažnjom je urednika izgubljen nadnaslov „Pisma čitatelja“, budući da je g. Vujković Lamić reagirao na različite pogreške koje se nalaze u Monografiji „Tjedan Hrvata iz Vojvodine“, čiju je odrednicu o povijesti sporta on sačinio.

PRIVATNO PREDUZEĆE – MOLOVANJE I FARBANJE

Bulović

TRG CARA JOVANA NENADA 15. TEL./Faks: 024/23-467

PREDUZEĆE ZA
SPOLJNU I UNUTRAŠNJU
TRGOVINU D.O.O.

TRG OKTOBARSKOJE REVOLUCIJE 37
SUBOTICA

024/25-004 direktor

27-002 komercijala

29-042 maloprodaja

23-537 magazin

telefaks 024/26-719

„Pro musica“ na Jugoslovenskim horskim
svečanostima u Nišu

Zalog za budućnost?

Od 1. do 4. srpnja u Nišu su održane sedamnaeste Jugoslovenske horske svečanosti. Festival koji se na otvorenoj pozornici na Tvrdavi održava svake druge godine, ove je godine bio jubilarni, u povodu četrdeset godina festivalske zbornice tradicije.

Zborske svečanosti na svom početku 1958., a takav se pristup zadržao do danas, zamišljene su ne samo kao nastupi zborova već njihov program sadrži i rad zbornih ateljea, zajednički rad zborova na pripremi velikih vokalno-instrumentalnih djela, seminare posvećene suvremenom oblikovanju zbornog zvuka, stručne skupove i tematske tribine o aktualnim pitanjima glazbenog stvaralaštva, te, kroz sve to, podsticanje skladatelja u cilju bogaćenja zbornice literature.

Premda festival nije natjecateljskog karaktera, u cilju podsticanja domaćeg stvaralaštva i podizanja kvalitete izvođenja u oblasti zbornice glazbe, dodjeljuju se određene nagrade. O tome odlučuje stručni žiri koji je ove godine bio u sastavu: mr. Branko Đurković, dirigent; Slobodan Atanacković, skladatelj; mr. Bojan Matorkić, dirigent; Radovan Papović, dirigent; mr. Milena Injac Andelko Karaferić, profesor i Mr. Milorad Veljković, dirigent. Najviše priznanje – „Zlatnu značku JHS“ do sada je, pored značajnih institucija, zborova i pojedinaca, dobio i zbor „Pro musica“.

Ove godine na festivalu je sudjelovalo 19 zborova iz zemlje kao i iz Grčke, Makedonije, Italije i Bugarske. Subotički komorni zbor „Pro musica“ također se odazvao pozivu da nastupi u okviru druge koncertne večeri, s programom koji je obuhvatio autore i njihovog repertoara – F. Pilkington, C. Monteverdi, E. Verebes, I. Stravinski i R. Maksimović.

Prema programima drugih zborova i djelima koja su izabrala za nastup možemo zaključiti da postoji trend izvođenja srpske i duhovne glazbe istočne provenijencije, bilo da se radi o starijim majstorima ili o suvremenim kompozitorima koji skladaju u tom okviru. Pored zborova koji snižavaju razinu niškog festivala većina ih je vrlo dobro pripremljena, čak do te mjere da se čini kako je glazba sama zapostavljena u odnosu na tehniku pjevanja, točnost, preciznost i druge vještine koje su samo pretpostavka dobrog zbora. Mnogi zborovi liče na dobro uvježbane strojeve za pjevanje. Prema posjećenosti publike i općem ozračju na festivalu, možda je vrijeme da se zbornice pjevanje preusmjeri pravcu u kojem bi glazba, pored ostalih umjetnosti, bila dijelom veće umjetničke cjeline. Promjeni odnosa prema zbornom pjevanju vjerojatno bi doprinijelo i drugačije ustrojstvo festivala glazbenih sadržaja i izbora skladatelja, zborova drukčijeg profila više zajedničkih radionica. Prvotna iskra koja je 1958. osvijetlila ljetnju pozornicu u Nišu, pod teretom tovara stranog umjetništva, pomalo tamni.

Nela Skenderović

Tečaj hrvatskog jezika

Kroz učenje jezika - k hrvatskim korijenima

oko 90 prosvjetnih djelatnika i studenata, pripadnika hrvatske nacionalne manjine iz Mađarske, Austrije, Rumunjske, Slovačke, Argentine, Australije i Vojvodine sudjelovalo u otvornom radu stručnog tečaja hrvatskog jezika. Tečaj je organizirao Odjel za međunarodnu suradnju i obrazovanje u inozemstvu Ministarstva prosvjete i športa Republike Hrvatske. Svrha mu je osposobljavanje i stručno usavršavanje polaznika za izvedbu nastave na hrvatskom jeziku u svojim sredinama.

Voditeljica ovog, četvrtog po redu, tečaja, koji se organizira početkom ljeta u nekom od sela diljem hrvatske obale, ovoga puta u Selcu, bila je gospođa Mira Topić, savjetnica za hrvatske nacionalne manjine u susjednim zemljama iz Ministarstva prosvjete i športa.

Godišnji program obradio je u nastavnim radionicama šest tema vezanih za hrvatski jezik: za izvedbene nastavne programe, za nastavu povijesti i geografije u dvojezičnim školama te za dječju književnost, leksičke vježbe kao i za pripremu odgoja. Predavači su bili prof. dr. Dragutin Rosandić, prof. Olga Jambrec, prof. dr. Dragutin Feletar, dr. Damir Agičić, dr. Zoran Stipevski, doc. dr. Karol Šturm, prof. Gordana Rako-Radić i prof. Paško Đelčić.

Polaznici su sudjelovali u radu radionica i prikazali su svoje rezultate na završnoj svečanosti i kroz bilten ovog jezičnog tečaja. Uz ozbiljan i temeljit rad imali su prigodu upoznati se sa svojim sunarodnjacima iz daljih i bližih krajeva, kao i s tim lijepim dijelom Hrvatske. Organizirani su i jednodnevni izleti na Rab, sudjelovali na misnom slavlju u župnoj crkvi u Selcu... Polaznicima iz Vojvodine najzanimljivija je bila radionica leksičkih vježbi, jer su uvidjeli nedostaje znanja iz svog maternjeg jezika, te su učili gramatiku hrvatskoga jezika, pravopis i razlike među srpskim i hrvatskim riječima. Tijekom rada upoznali su se i s hrvatskom književnošću.

Vesna Ivanković

Znanstveni okrugli stol

Problemi mladeži

U organizaciji „Centra za ženske studije“ iz Subotice, u utorak, 21. srpnja, u Plavoj vijećnici Gradske kuće, s početkom u 19 sati, bit će održan okrugli stol na temu „Utjecaj spola, nacionalne pripadnosti i školskog uspjeha na internalizaciju latentnih dimenzija vrijednosnih orijentacija srednjoškolske mladeži u Subotici“.

Povod za ovu raspravu jesu rezultati istraživačkog projekta s istoimenom temom, kojega su realizirali sociolog prof. Zlatko Šram, iz Centra za društvena istraživanja, pedagog Dujo Runje, PU „Naša radost“, sociolog mr. Josip Ivanović, Gimnazija „Svetozar Marković“, te sociologistica prof. Jasminka Dulić, iz Centra za ženske studije.

(lj. k.)

tipptopp
System

Postanite prijatelj Interneta!

Predstavite svoju firmu svetu! ✓

Udijelimo www prezentacije i držimo ih na Svetskoj mreži

kompletna ponuda internet servisa ✓

Subotičko čvorište je kod nas

Naučite koristiti Internet i Vi ✓

Kurs traje 16 časova

Sve INFORMACIJE možete dobiti u našem Informativno-prodajnom centru

BRAĆE JUGOVIĆA 5

Radno vreme: 9 – 19 sati

☎ 555-765

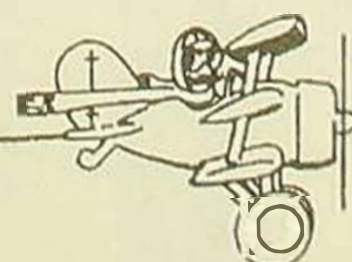
E-mail: admin@tippnet.co.yu

Home Page: www.tippnet.co.yu

Gemini - commerce

SUBOTICA, Lenjnov park 1/II, ☎ 551-093, 552-087

KANCELARIJSKI MATERIJAL I PRIBOR

Toth-optika
SUBOTICA

Maksima Gorkog 26
Telefon: 551-045

RADNO VREME:

Radnim danom	9.30-12.00 16.30-19.00
Subotom	9.00-12.00

Prepisivanje očnih pomagala i davanje saveta za korišćenje istih, svakim radnim danom od 17.00-19.00

POSEBNE POGODNOSTI:

- 10% popusta kod gotovinskog plaćanja
- plaćanje u više rata
- mogućnost žirnog plaćanja

DUKAT - I
KAFANA
KAFANA KÁVÉHAZ

NAVRATITE! Čekamo Vas svaki dan od 12 do 22 (osim ponedjeljka). MENI od 12 do 16 sati PO POPULARNOJ CENI.

Pripremamo i druge kulinarne dukate (specijalitete). ORGANIZIRAMO svadbe, prigodne svečanosti, poslovne ručkove, večere, razne godišnjice, godišnjica prvog poljupca, godišnjica... Izmišljite sami, nije teško, lepše je i lakše.

DOĐITE Izvedite obitelj na nedeljni ručak bar jednom nedeljno. SVAKE NEDELJE BUNJEVAČKA UŽNA. PRIJATNO!

Prošetajte do PRERADOVIĆEVE 4.

☎ 30-136

Pravo preče kupovine

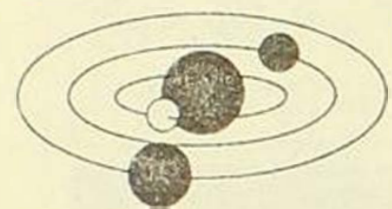
Nakon vršidbe (ili što je za naše uvjete preciznije – nakon Nisplate) poljodjelci ulažu dio teško stečenoga novca u kupnju nove zemlje. No, pri tome valja uvijek imati na umu jedno zakonsko ograničenje.

Riječ je o pravu preče kupovine. To znači da jedno lice može zahtijevati od vlasnika stvari da mu je ponudi prije no drugim kupcima, a ako ne postupi ovako, onda može zahtijevati da mu stvar pripadne po cijeni i istim uvjetima pod kojima je prodana trećoj osobi, a u roku od jedne godine od dana saznanja za kupoprodajni ugovor, ali nikako nakon tri godine od sklapanja takvog ugovora.

U našem pravu postoji veliki broj prava prvokupa propisanih zakonom, ali se u praksi najčešće javljaju kod prodaje poljoprivrednog zemljišta (pravo prvokupa imaju poljoprivredna organizacija, općina i vlasnik susjednog zemljišta – zemljoradnik), te kod prodaje građevinskog zemljišta, stambenih zgrada i stanova.

Pravo preče kupovine poljoprivrednog zemljišta je civilizacijski i pravni anakronizam, jer se suprotstavlja slobodi sklapanja ugovora. U nas je ono relikat socijalističkoga doba kada je favoriziran državni sektor i forsirano ukupnjivanje posjeda.

(J.Š.)

Svemir19

Zračenja u svemiru

Ako je Svemir zatvoren i širi se sve dok gravitacijske sile ne nadjačaju sile koje su izazvale to

peratura zračenja će biti 5.000 do 6.000x Kelvina. Ako bi tada Zemlja postojala, nebo nad njom bilo bi sjajno kao današnje Sunce, dok bi ono ranije sagorjelo. Vanjski slojevi manje masivnih zvijezda bi se odvajali, pojedinačni atomi cijepali na jezgre i elektrone. Slobodnim zračenjem elektrona nebo neprozirno. Iza nekoliko tisuća godina temperatura

zračenja će biti više milijuna stupnjeva, kao i u središtima zvijezda ili, one će zapravo proključati i eksplodirati. Temperatura Svemira za nekoliko tjedana porast će na milijardu stupnjeva, jezgra raspasti na protone i neutrone. Za nekoliko minuta temperatura Svemira porast će za bilijun stupnjeva, protoni i neutroni raspasti na kvarkove. Za tisućinku sekundi temperatura će se popeti na 10 na 32 stupnjeva. Gustina čestica porast i u volumenu današnje atomske jezgre bit će onoliko jezgara atoma koliko i u Suncu, 10 na 93 grama po kubnom centimetru. I tako Einsteinovu teoriju relativiteta zamjenjujemo danas još nedovoljno poznatom kvantnom teorijom gravitacije, i ne znamo što bi se dalje desilo sa Svemirom; bi li se počeo

ponovno širiti ili bi to bio njegov svršetak? Relativistički promatrano, prostor – vrijeme bi se raspao, udaljenost i vrijeme izgubili smisao. Poslije bi možda bilo ranije od prije.

(nastavit će se)

Lazar Francišković

Komšija (X.):

Tamo bliže četrdesetim godinama ne samo da se ostilo u ajeru (1.), već se i u veliko pripovijadalo da će bit rata, da će Velika Nimačka uć u rat i s našom državom. Našim je precima još u friškom sićanju bio I. svitski rat, jel su ga tušta nji priživili, prižalili najmilije koje su u njem izgubili, pa su o mogućem ratu divanli ko o velikoj opasnosti koje se triba bojat. U to vrime se visti nisu širile brzinom i s toliko pojedinosti ko danas, pa su kojekake glasine pripovidači uvećali i zastrašivali ljude. Bojazan od rata je kod naši ljudi razumljiva, jel su tušta nji imali imetak, veći il manji, imali su šta izgubit, pa su zato strepili za njim.

Ništa se u odnosima med komšijama nije prominilo „za vrime Madžara“ (2.), a pojedinačne ispade ljudi su zgledali (3.), posebno se nisu slagali s nasilnim tiranjem u logor kolonista s Rate (4.) i iz Mišićeva, da naprave mista za nove madžarske koloniste. U našem šoru dida Đura i komšije su med sobom živili ko i ranije, a rad ratnog vrimena njim je bilo otežano gazdovanje: dio niki proizvoda su morali pridat državi po niskim cinama.

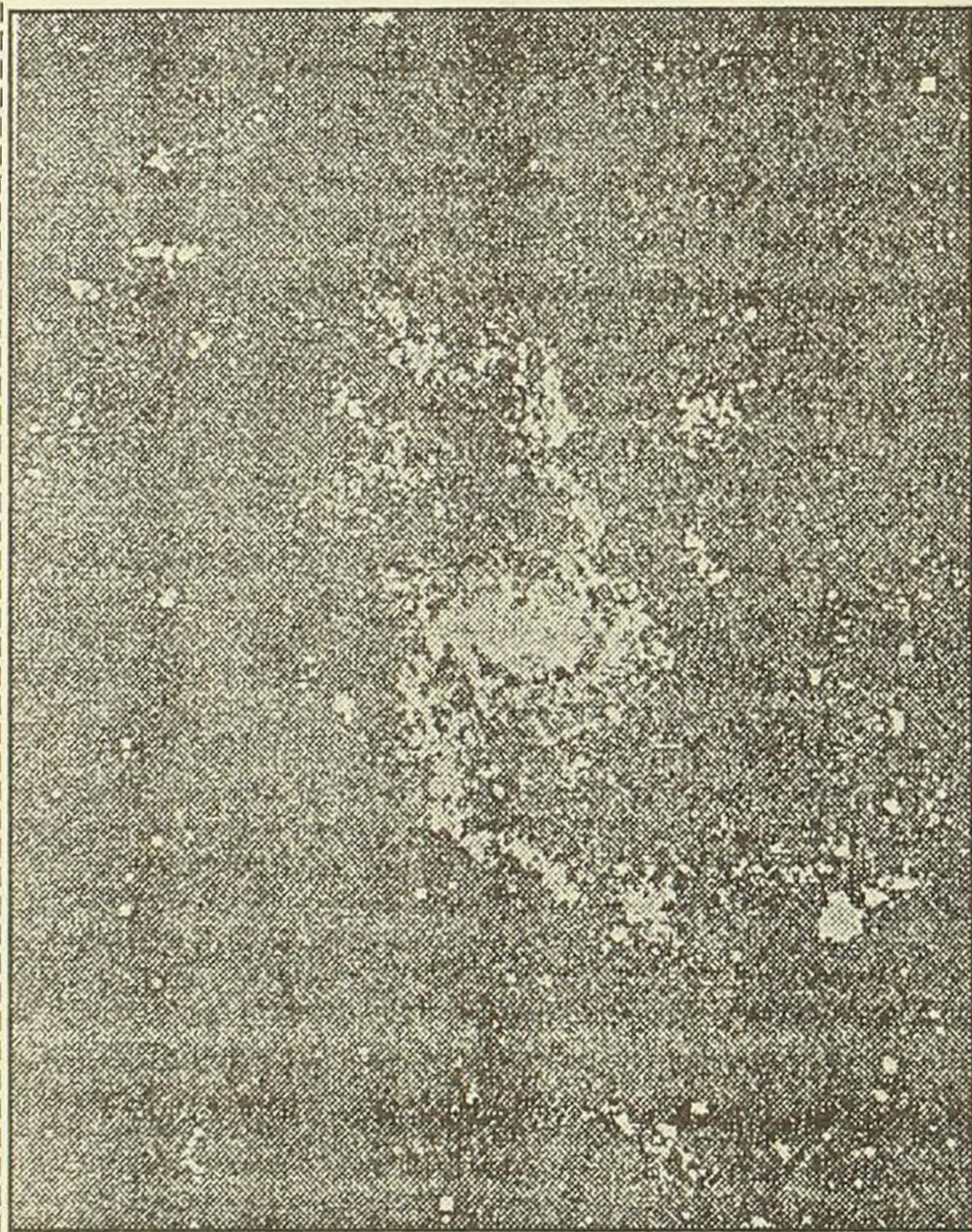
Tako je bilo do 10. listopada 1944. kad je Bajmak bio oslobođen, a još prija oslobođenja velik broj Švaba se otselio: sa sobom su odneli ono što su mogli spakovat u lotra (5.) parasnički kola (6.). Malo nji su očli vozom. Švabi koji za vrime rata nisu imali nikog od svoji u nimačkoj vojski i koji su živili ko prija rata, mislili su da su cigurni i da ne moraju napuštiti svoje kuće. Med tima koji su tako kontali (7.) bili su Sepika i Lena, dida Đurine prve komšije, koji su rišili da ostanu tu di su rođeni, nuz to nisu bili članovi organizacije „Deutsche Sieg“ (8.).

Nedugo posli oslobođenja partizani (9.) su počeli kupit Švabe muškarce, pa su sa salaša otirali i Sepiku u Bajmak. Tog dana, kako i danas pripovida Marijanka, Lenina i Sepikina ćer, nije mogla ni pomisliti u kaki će sunovrat past njev budući život. Ona je onda bila cura od dvanaestak godina i nije razumila šta se to oko nje događa, sve se to desilo velikom brzinom.

Sepika je bio med muškarcima Švabama i nikim Čangošima (10.) u Bajmaku, a kako se čulo posli nekoliko dana skoro sve je jedne noći „proguto mrak“ (11.). Dva onda uticajna Bunjevca, Lazo Bešlić i Ive Pijuković, podmetnili su se (12.) za Sepiku: spasili su ga od tragedije, jel se na njeg niko nije mogo požalit. S drugim takim Švabama odneli su ga u logor u Bačku Topolu. Posli je Sepika pripovido da onda nije znao šta mu je sa ženom i ćerima.

A onda jednog dana, 6. prosinca 1944., kako kaže Marijanka, „Sićam se tog, ko da je bilo danas... dobili smo poziv da se s mamom (Lenom) oma javimo u Bajmak. Vlast je poslala na salaš našeg poznanika Grgu Babijanovića da čuva salaš i rani josag (13.)“. Tog dana je u Bajmaku skupljeno tušta kolija na koje su natovarili Švabice i odneli u logor u Sekić (14.). Nji je po naređenju vlasti moro kolima odnet malo dalji komšija Dančo Stantić.

Švabice su bile smištene u radni logor, tirali su i cile zime i proliće da beru kuruze

Maglina M 33 ili NGC 598 u Troughu

širenje, galaksije će se i ostala materija početi sažimati k središtu ili velikoj preši. Temperatura zračenja veća i nebo sjajnije. I na stotom dijelu sadašnjeg radijusa Svemira zračenje će imati temperaturu Zemlje, zvijezde će još postojati a galaksije stvarati jedna drugu. Na dvije tisuća dijela današnjeg radijusa tem-

Dida Đuro i Sepika (IV.)

), a posli su radile kojekake poljske poslove. Logor njim nije Bog zna kako čuvan, pa je početkom rujna 1945. Marika (starija sestra) pobigla i kradom (16.) došla do komšije Blaška Mandića, koji je primio u kuću ko svoje dite. Marijanka je par dana tamo bila, ali nije otaleg pobigla i došla kod dida Đure. Tu je bila oko šest tjedni ko član obitelji. Krajom rujna i Lena je pobigla iz logora i došla do komšije Blaška Mandića. Tako su mater i ćeri bile blizu jedna drugoj, s vrimena na vrime su se vidale dok to nije izvebalo. Babićević i prijavio miliciji.

Pošto su Mandićev i Sepikin salaš bili u pačirskom ataru, milicija je sve tri ženske odvela u Pačir. U svakoj nesreći ima i po-

o sriće, pa se ispostavilo da je povidnik i komšijske milicije. Jedan kadgodnja Sepikin radnik. On je oma uzo kuću da bude kućar u miliciji, a ćeri joj smistio kuću svog priroditelja.

Sepika je iz logora u Bačkoj došla odnet u Zeleni, a otaleg u Grunovce, otkaleg je u Pačir. Od početka 1948. Od početka je dozno u Pačiru, pa su se našli na kuću. U Pačiru su bili oko četiri godine; Sepika je išo-

ko zidar, bio je dobar rabadžija (17.) pa je imo dosta posla. Sa ćerama išla u nadnicu (18.).

U međuvremenu je 1947. Albe Ivanković – Vonda, koji je imo salaš pod Babapustom (19.), rad naparivanja državnog posla, dobio u zaminu Sepikin salaš i maksim zemlje (20.). Kad Vonda, koji se dobro znao sa Sepikom, dozno kako je prošao sa Sepikom i da je sad u Pačiru, pozvao ga je da s obitelji dođe kod njega da mu bude komencijaš (21.). Sepika se tog privatio i dose-

lio na svoj raniji salaš. I tu njim je život bio težak, bili su slobodni, al su na svom ranijem salašu sad radili za drugog. (Kad mi je ovo pripovidala Marijanka nije mogla sakrit suze u očima, jel njim je to bio najteži dio života. Virujem joj.) Radili su za Vonda, al su i drugom išli u nadnicu. Kad su se malo otukli (22.) kupili su manju trošnu (23.) kuću u Bajmaku.

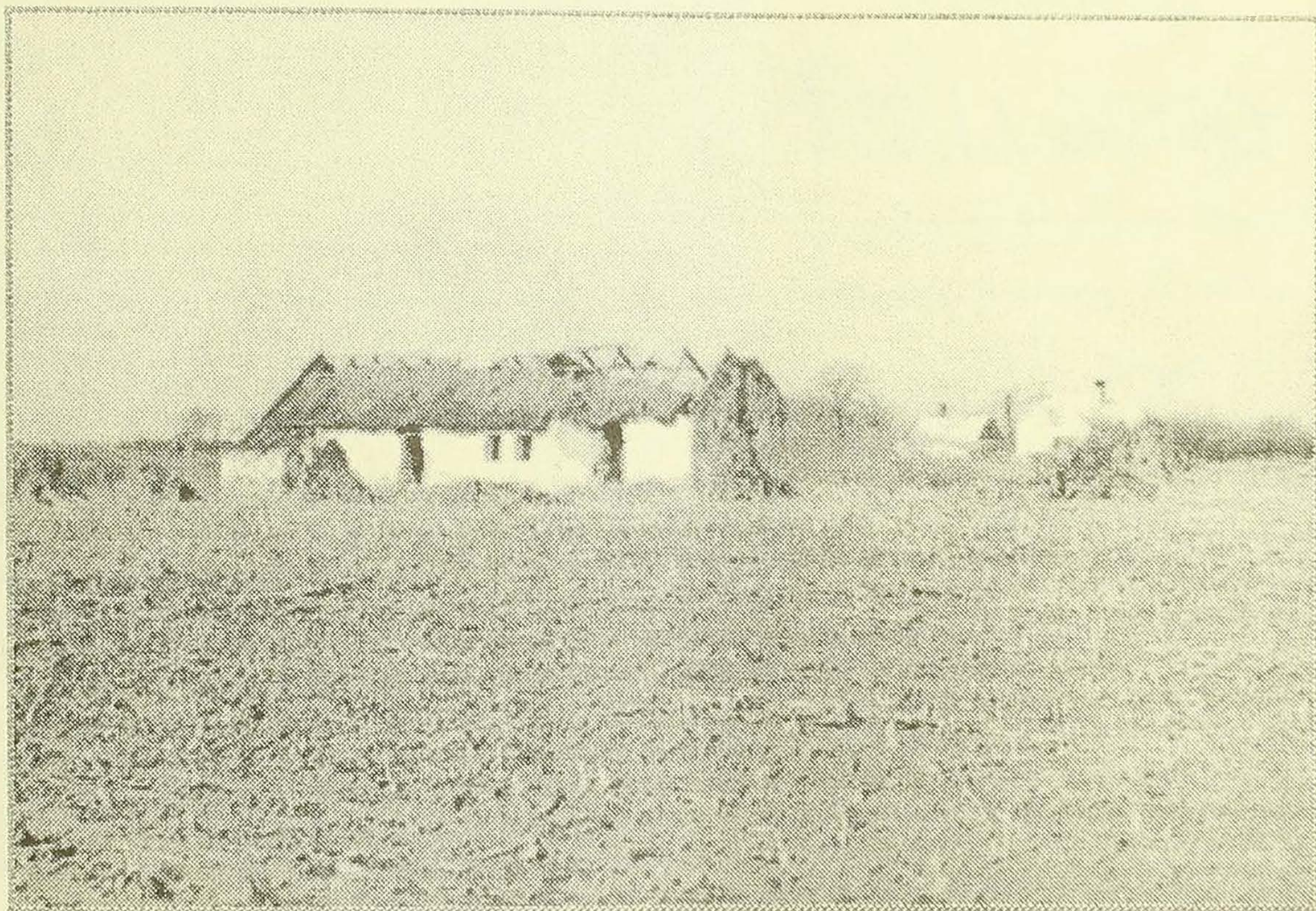
Najveće bogatstvo vridnog čovika je mogućnost da stvara. Sepika je tu priliku znao iskoristiti. Zaposlio se ko zidar u bajmačkoj zadrugi di je radio do penzije. Vridan čovik uvijek može naći posla, pa u njem ni Sepika nije oskudivo. Vremenom je kuću lipo dotiro u red (24.). Počeli su živiti redovnim životom, više nisu bili oskudni ni u čem.

Sepikina starija ćer Marika se 1959. udala i s čovikom se odselila u Nimačku. Sepika i Lena su mogli 1960. otići kod Marike, al oni nisu tili ostavit Bajmak, rodno misto i groblje svoji

predaka. Njeva ljubav prema Bajmaku bila je veća od želje da žive u Nimačkoj u većem izobilju. Kako je kazao Sepika: „Tu smo rođeni, tu smo izgubili sve što smo imali i opet stekli da više nismo oskudni...“ Tako je Sepika ponovo više steko neg tušta nji kojima je država davala šakom i šepicom (25.), kako kaže naš narod.

Kraj ove pripovetke: Lena (Magdalena) Kohn, rođena Pfeiffer, i Sepika (Joseph) Kohn su starost doživili u Bajmaku i tu su saranjeni. Marijanka Kohn udata za Vilima Bonerta i danas (1998.) živi kod udovice sa sinom i unucima u Bajmaku. Marika Kohn sa sinom i čovikom živi u Nimačkoj. Albe Vidaković Vonda je za života saranio sina jedinca. Posli njegove i ženine smrti rodbina je razvukla ono šta je iz njega (i Sepike) ostalo. Salaš je srušen. Moj dida Đura i majka Liza otpočivaju u bajmačkom groblju. I njev salaš je srušen. U durdinskom Stantićevom šoru je ostalo samo jedan salaš – i taj je ruševan.

Alojzije Stantić

MANJE POZNATE RIČI:

Đer – zrak

Madžari su okupirali Bajmak 12. travnja 1941.

Gledat – prezirat, imat rdavo mišljenje

ata – naselje u Bajmaku koje je izgrađeno nakon rata

otra – stranice zaprežni kola, ode: prostor između stranica

arasnička kola – zaprežna kola

ontat – mislit

deutsche Sieg – članovi te fašističke organizacije imali su na kućama naslikan velik crni krst, podržavali su nimačke nacional-soci-

jaliste

(9.) skupno ime za oslobodioce

(10.) Čangoši – ogranak mađarskog naroda, koji su iz Erdelja kolonizirani na misto raniji kolonista

(11.) „proguto mrak“ – nestat brez traga, zauvijek

(12.) podmetnit se – zauzet se za koga s dobrom namjerom, pomoć u nevolji

(13.) josag – stoka, blago

(14.) Sekić – pridratno ime za Lovćenac

(15.) zbog rata ostalo je tušta neobrani kuruza na napuštenim zemljama Švaba i bogataša, pa su kuruze brali zimi i još i u proljeće

(16.) kradom – neprimetno

(17.) rabadžija – vridan radnik, koji voli raditi

(18.) nadnica – rad kod drugog, plaća se svakog dana

(19.) Babapusta – kadgodašnji naziv za Aleksa Stantić

(20.) maksim zemlje – najveća dozvoljena površina zemlje koju je mogao imati privatnik

(21.) komencijaš – radnik kojem su na imanju rad plaćali poljoprivrednim proizvodima

(22.) otući se – oporavit se, ojačati, obogatiti...

(23.) trošna kuća – oronula kuća

(24.) dotirati u red – popraviti kuću, zemlju...

(25.) šepica – kapa

MIROVINO, GDJE LI SI?

DUŽIJANCA'98

„Dužijanca“ u Tavankutu

Mjesna će „Dužijanca“ u Tavankutu ove godine biti održana u nedjelju, 19. srpnja. No, u subotu, 18. srpnja, u tavankutskom Domu kulture, s početkom u 20 sati, bit će održano „Risarsko veče“, na kojemu će pored domaćina, članova Folklorne sekcije Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva „Matija Gubec“, nastupiti i folklorna sekcija AKUD „Bratstvo“ iz Ljutova, te plesna grupa KUD-a „Tanac“ iz Pečuha. Istom prilikom bit će predstavljeni i tavankutska bandašica i bandaš: Đurda Skenderović i Darko Bilinović. Svečana misa zahvalnica bit će održana u nedjelju, 19. srpnja, s početkom u 10.30, a predvodit će je vlč. Josip Kujundžić, župnik iz Vajske. Od 17 sati, u dvorištu župnog ureda, bandašica će prirediti tradicionalno „Bandašicino kolo“.

(lj. k.)

Bunjevačka narodna pripovitka
Zabilježio i obradio: Balint Vujkov

Koliko je vino jako

Sav josag spratili, namirili, pa žena očla malo u rod, a Švabo kulen, dobro se navečero, pa će prič komšiji na divan.

Kad tamo, a komšija baš kapariše. Priku-pio od braća njeve talove vinograda, pa će nje-gov bit sav vinograd što njim osto iza oca.

– E, na to se pije debelo aldomašće – Švabo oma zasuko brkove.

Ne mož kazat da neće bit, običaj je da se pogodba zalije, al domaćin baš nije bio po-datne ruke, pa će:

– Komšija, al ti se čuvaj. Nisi baš niki pi-janac, a moje vino jako. Vrlo jako, kažem ti.

– Ne briga tebe, udarila ja dobar temelja, saranila u trbuva frtalj kulen.

I zauko se Švabo, pa ni stao nije dok se vi-

no nije počelo salivat u noge. Onda se na-jedared sitio da žena još nije došla, pa će požurit da kuća nije sama.

Kako izašo na sokak, a jendek ko da ga oće zagrlit, povuko ga oma sebi. Nigdi nikog, mrak, a siroma Švabo baš se odupire na četiri noge, al nikako da krene iz jendeka.

Jedared na dreku izašli i oni iz kuće, pa mu komšija kaže:

– No, Handzika, esam ti lipo govorio, da je moje vino jako?

A Švabo kresne:

– Pljujem ja na jakost tvog vina, kad nikako ne mož da me isfuče iz jenteka.

Kazivao: Bano Kulišić,
Gornji St. Ivan, Mađarska

Kutak sludenih

Eksplוזija zabrinutosti kod dušobrižnika Hrvata!!!

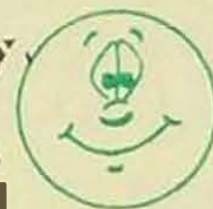
Premda hrvatski puk u domovini, a još previše od to-ga u rasijanju, doživljava svakovrsne delirije, ushite & ćutnje sreće, prouzrokovane uspjehom kockastih no-gometaša na netom završenom svjetskom prvenstvu, Hrvati su u Jugoslaviji, a onda dakako bez čuda i u Vo-jvodini, kako ih razumijevaju neki od njihovih, očito, dušobrižnika, izuzetno nesretni! Čak su, medicinski a napose skandalozno gledano, opako bolesni. I izgleda bar po njihovoj dijagnozi – trajno! Oni su, dakle Hrvati, frustrirani, imaju dominantni osjećaj nemoći, infantilni su i nezreli, opaki i vječito zlonamjerni, čitamo što u re-dovima, što između redova ovih samozvanih psihijatarā. Stoga im, po recepturi dušobrižnika, treba čvrsta ruka vladara koji će voditi cijeli terapijski postupak...

Dakle & stoga, a samo iz njihove perspektive pro-matrano opravdano, se utrkuju tko će više zbrinjavati bolesni puk. Istina, nitko ne daje točan, jer je za očeki-vati precizan i jasan, liječnički naputak, osim onoga „ja sam jedini garantni iscjelitelj vaših bolesti“. No, čini se da, premda dobrano sluđeni pućani, nitko ne postavlja pravo pitanje – a tko ih to čini sluđenima. Čini se da ima mnogo toga. Nisu nevrijedni niti zanemarljivi ni njihovi samoproглаšeni vodiči. Jer, najviše je među njima onih koji o njima kušaju s više ili manje ali isključivo neusp-jeha brinuti. Na koncu krajeva oni su ipak instance vlasti. Dakle, u njima je produkcija svega pa i sluđenos-ti puka, nad kojim navodno briguju.

Isto tako sluđeno ne zna se ni motiv za njihovu pa-tološku brigu glede psihozahvata u pućane. No nešto šušteće čini se kao da je prvorazredno. Šušteće koje je još pri tomu, a unatoč svemu i nikomu, iz sfere Zapada.

Mudrost

Lako je biti mudar kada nije vruće. Da nije tako i u Africi bi se odavno ukorijenila filozofija.

VOLENJE JE VOLENJE

Pita Manda Roziku:

– Jal, šta misliš, voli mene moj Stipe?

– Ta dabome da te voli! Zašto baš tebe da ne voli kad voli sve odreda.

PASIRA

– Čujem Albe da si se oženio!

– Tako bome. Nikako mi nije pasirala „Elzina rana.“

– No. I sad?

– E, sad bi mi već zdravo pasirala!

(B. F.)

